

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi vaalilain muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan tehtäväksi vaalilakiin joukko pienehköjä teknisluonteisia tarkistuksia.

Ehdotettu laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 1 päivänä heinäkuuta 2013.

PERUSTELUT

1 Nykytila ja ehdotetut muutokset

Vaalilain 15 §:n 1 momentin 2 kohtaa ja 17 §:n 2 momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että vaalitoimitsijat kotiäänestykseen määräisi kunnan keskusvaalilautakunta. Kotiäänestyksen vaalitoimitsijaa koskeva sääntely yhtenäistettäisiin yleisen ennakkoäänestyspaikan vaalitoimitsijaa koskevan sääntelyn kanssa. Nykyisin kotiäänestyksen vaalitoimitsijana toimii keskusvaalilautakunnan puheenjohtajan määräämä, kunnanhallituksen asettaman vaalitoimikunnan jäsen tai varajäsen. Muutoksella pyritään tehostamaan kotiäänestysten järjestämistä. Ehdotus ei estäisi keskusvaalilautakuntaa nimeämästä tehtävään vaalitoimikunnan jäseniä tai varajäseniä.

Vaalilain 16 §:n 2 momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että äänestysalueen vaalilautakunta voisi ottaa avustavaa henkilöstöä myös äänioikeusrekisterin ja muiden oikeusministeriön tietojärjestelmien käyttämisestä varten. Nykyisin avustavaa henkilöstöä voidaan ottaa pelkästään äänestyslippujen laskentaa varten. Avustavan henkilöstön tulisi toimia tehtävissään tarkasti vaalilautakunnan osoitusten mukaisesti. Vastuu niin äänestyslippujen alustavan laskennan suorittamisesta kuin äänioikeusrekisterin ja muiden tietojärjestelmien käytöstä olisi vaalilautakunnalla.

Muilla oikeusministeriön tietojärjestelmillä tarkoitettaisiin lähinnä tuloslaskentajärjestelmää, jonka avulla voitaisiin välittää alustavan ääntenlaskennan tulokset suoraan äänestysalueelta keskitettyyn tuloslaskentajärjestelmään.

Vaalilain 18 §:n 2 ja 4 momentissa olevaan luetteloon äänioikeusrekisteriin merkittävistä tiedoista ehdotetaan lisättäväksi väestötietojärjestelmästä ja varmennepalveluista annettu lain (661/2009) mukainen turvakielto, jos sellainen on talletettu henkilön kohdalle väestötietojärjestelmään. Ehdotus vastaisi vaaleissa jo noudatettavaa käytäntöä.

Vaalilain 23 §:n 1 momenttiin ehdotetaan lisättäväksi viittaus lain 19 §:n mukaisiin tietoihin. Pykälässä säädetään niistä äänioikeusrekisterin tiedoista, jotka kustakin äänioikeutetusta ovat tarkastusta varten julkisesti nähtävillä maistraatissa. Näihin tietoihin lisättäisiin kunnallisvaaleissa ja europarlamenttivaaleissa äänioikeutetun osalta tieto kansalaisuudesta, jollei äänioikeutettu ole Suomen kansalainen ja kunnallisvaalien osalta tieto ajasta, jona äänioikeutettu on asunut Suomessa, jollei hän ole Suomen, muun EU:n jäsenvaltion, Islannin tai Norjan kansalainen. Pykälän 4 momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että siinä viitattaisiin kumotun väestötietolain säännöksen sijasta vaalilain asianomaisiin säännöksiin.

Vaalilain 28 §:n 3 momenttiin ehdotetaan lisättäväksi Väestörekisterikeskukselle oikeus tarvittaessa poistaa lainvoimaisesta äänioikeusrekisteristä ilmeisen virheellinen merkintä siitä, että henkilö on merkitty äänioikeusrekisterissä äänioikeutta vailla olevaksi sen johdosta, että europarlamenttivaaleissa Väestörekisterikeskus on saanut Euroopan unionin muun jäsenvaltion viranomaiselta ilmoituksen, että äänioikeusrekisteriin otettu äänioikeutettu on otettu siinä valtiossa samojen vaalien vaaliluetteloon.

Euroopan unionin neuvoston direktiivin 93/109/EY mukaan europarlamenttivaaleissa äänioikeutettu voi valita, äänestääkö hän kotivaltiossaan vai asuinvaltiossaan. Jos hän äänestää asuinvaltiossaan, hänen on erikseen ilmoitauduttava asuinvaltionsa vaaliluetteloon. Tämän jälkeen asuinvaltion viranomaisen lähettää äänestäjän kotivaltion vaaliviranomaiselle tiedon vaaliluetteloon ottamisesta asuinvaltiossa. Tiedon perusteella kotivaltion viranomaisen poistaa henkilön kotivaltion vaaliluettelosta, koska direktiivin mukaan kullakin henkilöllä voi olla vain yksi äänioikeus. Ilmoittautuminen asuinvaltion vaaliluetteloon on voimassa siihen asti kunnes henkilö peruu sen.

Euroopan unionin 27 jäsenvaltion viranomaisten välinen tietojenvaihto ei aina suju ongelmitta. Käytännössä on esiintynyt esimerkiksi tapauksia, joissa toisessa jäsenvaltiossa joskus asunut mutta Suomeen takaisin muuttanut suomalainen äänioikeutettu on syystä tai toisesta jäänyt entisen asuinvaltionsa vaaliluetteloihin vastoin tahtoaan, jolloin hänet joudutaan poistamaan Suomen äänioikeusrekisteristä entisestä asuinvaltiosta tulleen ilmoituksen perusteella ja jolloin henkilön tilanne on se, että hän asuu Suomessa, mutta hänellä ei ole äänioikeutta Suomen europarlamenttivaaleissa vaan entisen asuinvaltionsa europarlamenttivaaleissa. Äänioikeutetulla itsellään on lähtökohtainen vastuu huolehtia siitä, että hän on kulloinkin haluamansa valtion vaaliluettelossa. Toisaalta Väestörekisterikeskus tiedottaa tehokkaasti europarlamenttivaaleissa äänioikeuden määräytymisestä. On oletettavaa, että useimmat ongelmatapaukset saadaan estettyä jo näillä toimenpiteillä. Ehdotettu muutos kuitenkin antaisi Väestörekisterikeskukselle mahdolli-

suuden toimia sellaisessa tilanteessa, jossa henkilö jäisi muutoin ilman tosiasiallista mahdollisuutta äänestää Suomen europarlamenttivaaleissa. Jotta Väestörekisterikeskus voisi todeta sanotunlaisen merkinnän äänioikeusrekisterissä ilmeisen virheelliseksi tai sen perustuvan ilmeisen virheelliseen tietoon, se voisi tarvittaessa pyytää lisätietoja äänioikeutetulta itseltään ja/tai asianomaisen muun jäsenvaltion viranomaiselta.

Vaalilain 41 §:n 1 momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että ehdokaslistojen yhdistelmä laadittaisiin vaalipiirilautakunnissa ja kunnallisvaalien osalta kuntien keskusvaalilautakunnissa torstaina 31. päivänä ennen vaalipäivää viimeistään kello 16 aloitettavassa kokouksessa. Voimassa olevassa säännöksessä ei ole mainittu kellonaikaa, minkä johdosta ehdokasasettelun vahvistus koko maan osalta saadaan selville vasta hyvin myöhään torstai-iltana, joskus jopa vasta seuraavana päivänä. Ehdotus parantaisi ehdokasasettelua koskevaa tietopalvelua.

Vaalilain 41 §:n 4 momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että puolueen tai yhteislistan ehdokkaiden tiedot sijoitetaan ehdokaslistojen yhdistelmässä yhdelle tai useammalle palstalle ylhäältä alaspäin. Voimassa olevan sääntelyn mukaan ehdokkaat sijoitetaan yhdistelmässä riveittäin vasemmalta oikealle, jos vähintään kahta palstaa käytetään. Saadun palautteen mukaan tämä on aiheuttanut joillekin äänestäjille vaikeuksia löytää ehdokasta yhdistelmästä.

Vaalilain 43 §:n 2 momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että oikeusministeriön perustamaan valtakunnalliseen ehdokasrekisteriin merkittäisiin jokaisesta ehdokkaasta ehdokaslistojen yhdistelmään otettujen tietojen ja henkilötunnuksen lisäksi hänen ikänsä vaalipäivänä täysinä ikävuosina ilmaistuna. Lisäksi pykälän 4 momenttiin ehdotetaan tehtäväksi tekninen täsmennys. Ehdotuksilla parannetaan ja selkeytetään vaaleja koskeva tietopalvelua.

Vaalilain 48 §:n 1 momentin 1 kohtaa ehdotetaan muutettavaksi siten, että kotimaan yleinen ennakoäänestyspaikka voisi olla avoinna lauantaina ja sunnuntaina kello 9:n ja kello 18:n välisenä aikana. Tämä antaisi kunnille mahdollisuuden lisätä ennakoäänestysaikaa kumpanakin päivänä kolmella

tunnilla. Pykälän 2 momentissa olevaan luetteloon niistä juhla- tai pyhäpäivistä, jolloin ennakoäänestystä ei toimiteta, ehdotetaan lisättäväksi helatorstai.

Vaalilain 59 §:n 2 momenttiin ehdotetaan tehtäväksi tekninen, nykytilaa vastaava täsmennys. Jos ennakoäänestyksen lähetekirjeenä käytetään erillisistä lähetekirjelomaketta tai kotiaäänestyksen lähetekirjelomaketta, johon ei tehdä lähetekirjeen kuittausmerkintää, siihen merkittäisiin äänestäjän täydellisen nimen lisäksi hänen henkilötunnuksensa tai, jos se ei olisi äänestystilanteessa saatavissa, hänen syntymäaikansa sekä nykyinen osoitteensa. Vaalilain 50 §:n 2 momentin mukaan lähetekirjeenä voidaan käyttää myös ilmoituskorttia, jonka tietosisällöstä säädetään 21 §:ssä.

Vaalilain 71 §:n 2 momenttiin ehdotetaan lisättäväksi maininta siitä, että jos vaaliluetteloon otetun henkilön kohdalle äänioikeusrekisteriin on merkitty tieto väestötietojärjestelmään talletetusta turvakiellosta, myös vaaliluetteloon tulostettaisiin merkintä siitä. Pykälän 4 momenttiin ehdotetaan lisättäväksi maininta siitä, että vaaliluetteloiden tiedot eivät olisi julkisia vaalitoimituksen päättymisen jälkeenkään niiden henkilöiden osalta, joiden kohdalle on merkitty turvakielto.

Vaalilain 76 §:n 2 momenttiin ehdotetaan lisättäväksi, että vaalipäivän äänestyksessä äänestysmerkintä voitaisiin tehdä muuallakin kuin äänestyskopissa silloin, jos merkinnän tekemisestä äänestyskopissa aiheutuisi äänestäjälle kohtuutonta haittaa. Tämä tarkoittaisi sellaisia tilanteita, joissa äänestyspaikka ei ole esteetön esimerkiksi vammaisille tai hyvin heikkokuntoisille äänestäjille.

Vaalilain 87 §:n 1 momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että vaalipäivän äänten tarkastuslaskenta vaalipiirilautakunnassa tai kunnallisvaaleissa kunnan keskusvaalilautakunnassa aloitettaisiin vaalipäivää seuraavana maanantaina viimeistään kello 12. Voimassa olevan lain mukaan tarkastuslaskenta täytyy aloittaa aina kello 9. Ehdotus antaisi vaalipiirilautakunnalle tai keskusvaalilautakunnalle mahdollisuuden aloittaa tarkastuslaskenta maanantaina nykyistä myöhemmin, jos esimerkiksi laskettavia äänestyslippuja on vähän ja laskenta kuitenkin saadaan valmiiksi hyvissä ajoin ennen tuloksen vahvistamista.

Vaalilain 94 §:n 1 momenttia ja 95 §:n 1 momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että vaalien tuloksen vahvistamiskokous aloitettaisiin vaalipiirilautakunnassa tai kunnallisvaaleissa kunnan keskusvaalilautakunnassa keskiviikkona 3. päivänä vaalipäivän jälkeen viimeistään kello 18. Voimassa olevan lain mukaan kokous aloitetaan keskiviikkona aina kello 18. Ehdotus antaisi vaalipiirilautakunnalle tai keskusvaalilautakunnalle mahdollisuuden aloittaa kokous keskiviikkona aiemminkin kuin kello 18.

Vaalilain 120 §:n 4 momenttiin, 124 §:n 2 momenttiin, 131 §:n 4 momenttiin, 153 §:n 1 momenttiin, 155 §:n 2 momenttiin, 170 §:n 4 momenttiin ja 174 §:n 2 momenttiin ehdotetaan lisättäväksi maininta, että puolueen ja valitsijayhdistyksen ehdokashakemuksessa mainittaisiin myös vaaliasiamiehen henkilötunnus, jota tarvitaan vaalitietojärjestelmän ehdokasrekisterissä muun muassa siksi, että sen avulla voidaan tarkistaa, että henkilö toimii vain yhden ehdokasasettajan vaaliasiamiehenä.

Vaalilain 135 § ehdotetaan muutettavaksi siten, että Suomen säädöskokoelmassa julkaistavan tiedonannon presidentinvaalin ehdokkaista laatisi ja julkaisisi oikeusministeriön sijasta Helsingin vaalipiirilautakunta, joka myös vahvistaa presidentinvaalin ehdokasasettelun.

Vaalilain 150 §:n 1 momenttiin ehdotetaan tehtäväksi muutos koskien valitsijayhdistyksen perustajajäsenten lukumäärää kaikkein pienimmissä kunnissa. Voimassa olevan lain mukaan oikeusministeriö antaa kunnallisvaalivuoden toukokuun loppuun mennessä Suomen säädöskokoelmassa julkaistavan päätöksen niistä kunnista, joissa valitsijayhdistyksen voi perustaa pienempikin määrä kunnan äänioikeutettuja asukkaita kuin 10, kuitenkin vähintään kolme. Päätöksen valmistelua varten oikeusministeriö pyytää aluehallintovirastoilta ehdotuksia tällaisiksi kunniksi. Vuoden 2012 kunnallisvaaleissa tällaisia kuntia oli yhteensä 15, joskin vain kolmessa niistä valitsijayhdistykset asettivat ehdokkaita. Menettelyä ehdotetaan nyt yksinkertaistetavaksi siten, että valitsijayhdistyksen voisi perustaa vähintään kolme äänioikeutettua kunnan asukasta niissä kunnissa, joiden asukasluku on enintään 1500 ja vähintään viisi

äänioikeutettua kunnan asukasta niissä kunnissa, joiden asukasluku on yli 1500, mutta enintään 2000. Vuoden 2013 tammikuun väestötilastojen mukaisten asukaslukujen perusteella ensin mainittuun ryhmään kuuluisi 14 ja jälkimmäiseen 17 kuntaa.

Vaalilain 172 §:n 1 momenttia, 174 §:n 1 momenttia ja 177 §:ää ehdotetaan muutettavaksi vastaamaan 20.12.2012 annettua europarlamenttivaalidirektiivin muutosta (Neuvoston direktiivi 2013/1/EU, direktiivin 93/109/EY muuttamisesta niille unionin kansalaisille, jotka asuvat jäsenvaltiossa, mutta eivät ole sen kansalaisia, Euroopan parlamentin vaaleissa kuuluvaa vaalikelpoisuutta koskevien yksityiskohtaisten sääntöjen osalta). Puolueen ja valitsijayhdistyksen ehdokashakemukseen europarlamenttivaaleissa tulisi liittää kunkin sellaisen ehdokkaan, joka on Euroopan unionin muun jäsenvaltion kansalainen, antama vakuutus siitä, ettei hän ole menettänyt kotivaltiossaan vaalikelpoisuutta europarlamenttivaaleissa. Voimassa olevan sääntelyn mukaan tällaisen ehdokkaan osalta ehdokashakemukseen tulee liittää hänen kotivaltionsa antama todistus asiasta. Vaalilain 164 §:n 1 momentin mukaan Suomessa äänioikeutettu Euroopan unionin muun jäsenvaltion kansalainen on vaalikelpoinen Suomessa toimitettavissa europarlamenttivaaleissa, jollei hän ole menettänyt vaalikelpoisuuttaan europarlamenttivaaleissa kotivaltiossaan. Vakuutuksen lisäksi ehdokkaan olisi annettava ehdokashakemukseen liitettäväksi ilmoitus siitä, minkä jäsenvaltion kansalainen hän on, missä vaalipiirissä tai kunnassa hänet viimeksi on kotivaltiossaan otettu europarlamenttivaalien vaaliluetteloon ja mikä oli hänen viimeinen osoitteensa kotivaltiossaan.

Europarlamenttivaalien ehdokashakemukset käsittelevä Helsingin vaalipiirilautakunta toimittaisi viipymättä tiedon edellä sanotusta ehdokashakemuksesta ja vakuutuksesta Väestörekisterikeskukselle, joka puolestaan toimittaisi sen viipymättä ehdokkaan kotivaltion asianomaiselle viranomaiselle. Direktiivin mukaan kotivaltion viranomaisen tulisi viiden työpäivän kuluessa ilmoittaa asuinvaltion viranomaiselle (Väestörekisterikeskukselle) vaalikelpoisuuden arvioimisen kannalta tarpeelliset tiedot, käytännössä siis tieto

siitä, pitääkö ehdokkaan antama vakuutus paikkaansa. Väestörekisterikeskus toimittaisi kotivaltiosta saamansa tiedot edelleen viipymättä Helsingin vaalipiirilautakunnalle. Jos Väestörekisterikeskus ei saisi tietoja asuinvaltiosta kyseisen viiden päivän aikana tai ennen kuin ehdokaslistojen yhdistelmä Suomessa vahvistetaan, ehdokasta pidettäisiin silti vaalikelpoisena. Mikäli ehdokaslistojen yhdistelmän vahvistamisen (31. päivänä ennen vaalipäivää) jälkeen kotivaltiosta saapuisi tieto, jonka mukaan ehdokas on siellä menettänyt vaalikelpoisuutensa europarlamenttivaaleissa ja hänen vakuutuksensa on siis virheellinen, Helsingin vaalipiirilautakunta soveltaisi vaalien tulosta vahvistaessaan voimassa olevan vaalilain 88 §:n 2 momenttia, jonka mukaan jos ehdokas ei ole vaalikelpoinen, tulevat ehdokkaan saamat äänet sen vaaliliiton, puolueen tai yhteislistan hyväksi, johon hän kuuluu.

Direktiivissä edellytettynä Suomen kansalaisten vaalikelpoisuustietojen antajana muihin jäsenvaltioihin päin toimisi Väestörekisterikeskus.

Vaalilain 184 §:ään ehdotetaan lisättäväksi uusi 2 momentti, jossa säädettäisiin kotimaisten ja ulkomaisten vaalitarkkailijoiden oikeudesta olla läsnä silloin kun vaaliviranomainen suorittaa tehtäviään. Vastaavasti pykälän 1 momentin lopusta poistettaisiin vaalitarkkailua koskeva nykyinen sääntely. Ehdotus perustuu Euroopan Turvallisuus- ja yhteistyöjärjestön (ETYJ) Suomen vuoden 2011 eduskuntavaaleihin tekemän arviointimission loppuraporttiin (21.7.2011), jossa muun muassa suositeltiin, että Suomen tulisi säätää sekä kansainvälisille että kotimaisille vaalitarkkailijoille nykyistä laajempi oikeus olla läsnä vaalitoimituksen kaikissa vaiheissa. Voimassa olevan sääntelyn mukaan oikeusministeriön valtuuttamalla henkilöllä on oikeus olla läsnä vain vaaliviranomaisten kokouksissa. Pykälässä ehdotetaan myös, että vaalitarkkailijoita voisivat valtuuttaa eli akkreditoida sekä oikeusministeriö (koko maan osalta) että kunnan keskusvaalilautakunta (asianomaisen kunnan osalta).

Vaalilain 187 §:ää ehdotetaan muutettavaksi vastaamaan muualla vaalilaissa olevaa sääntelyä siitä, että rekistereissä tai asiakir-

joissa olevat tiedot ovat julkisia henkilötunnuksia lukuun ottamatta.

Vaalilain 189 §:n 1 momenttiin ehdotetaan tehtäväksi tarkennus, jonka mukaan europarlamenttivaalien vaalipäivän määräytymiseen sovellettaisiin 160 §:n 2 momentin sääntelyä silloinkin kun vaalipäiväksi sattuisi joku tässä pykälässä luetelluista pyhäpäivistä.

2 Esityksen vaikutukset

Esityksellä ei ole taloudellisia tai yhteiskunnallisia vaikutuksia.

3 Asian valmistelu

Esitys on valmisteltu oikeusministeriössä. Esityksestä pyydettiin ja saatiin kommentit Helsingin vaalipiirilautakunnan puheenjohtajalta ja sihteeriltä, Helsingin, Espoon, Van-

taan ja Kauniaisten keskusvaalilautakuntien sihteeereiltä, Väestörekisterikeskukselta sekä ministeri Lauri Tarastilta. Esityksestä pyydettiin kommentit myös eduskunnassa edustettuina olevilta puolueilta, joista kommentit saatiin Suomen Sosialidemokraattinen Puolue r.p:ltä, Kansallinen Kokoomus r.p:ltä, Vihreä liitto r.p:ltä ja Vasemmistoliitto r.p:ltä. Saaduissa kommenteissa esitystä kannatettiin.

4 Voimaantulo

Laki ehdotetaan tulemaan voimaan 1 päivänä heinäkuuta 2013.

Edellä esitetyn perusteella annetaan eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

vaalilain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan vaalilain (714/1998) 15—18, 23, 28, 41, 43, 48, 59, 71, 76, 87, 94, 95, 120, 124, 131, 135, 150, 153, 155, 170, 172, 174, 177, 184, 187 ja 189 §, sellaisina kuin niistä ovat 17, 23, 48, 71 ja 87 § osaksi laissa 247/2002, 28 § laissa 300/2009, 43, 135 ja 189 § laissa 431/2010 sekä 94 § laissa 1404/2009, seuraavasti:

15 §

Vaalilautakunta ja vaalitoimikunta

Kunnanhallituksen on hyvissä ajoin ennen vaaleja asetettava:

1) kutakin äänestysaluetta varten *vaalilautakunta*, johon kuuluu puheenjohtaja, varapuheenjohtaja ja kolme muuta jäsentä sekä tarpeellinen määrä varajäseniä, joita on kuitenkin oltava vähintään kolme; sekä

2) laitoksessa toimitettavaa ennakoäänestystä varten yksi tai useampi *vaalitoimikunta*, joihin kuhunkin kuuluu puheenjohtaja, varapuheenjohtaja ja yksi muu jäsen sekä tarpeellinen määrä varajäseniä, joita on kuitenkin oltava vähintään kolme.

Sekä vaalilautakunnan ja vaalitoimikunnan jäsenten että niiden varajäsenten tulee mahdollisuuksien mukaan edustaa asianomaisessa vaalipiirissä edellisissä eduskuntavaaleissa ehdokkaita asettaneita puolerekisteriin merkittyjä puolueita. Kunnallisvaaleissa jäsenten ja varajäsenten tulee kuitenkin vastaavasti edustaa kunnassa edellisissä kunnallisvaaleissa ehdokkaita asettaneita äänestäjäryhmiä. Vaalilautakunnan varajäsenet ja vaalitoimikunnan varajäsenet laitoksissa toimitettavaa ennakoäänestystä varten on asetettava siihen järjestykseen, jossa he tulevat jäsenten sijaan. Vaaleissa ehdokkaana oleva henkilö

ei voi olla vaalitoimikunnan jäsenenä eikä varajäsenenä.

Vaalilautakuntien ja vaalitoimikuntien puheenjohtajien ja varapuheenjohtajien nimet ja yhteystiedot on ilmoitettava kunnan keskusvaalilautakunnalle.

16 §

Vaalilautakunnan ja vaalitoimikunnan työskentely

Vaalilautakunta ja vaalitoimikunta ovat päätösvaltaisia kolmijäsenisinä.

Vaalilautakunta nimeää vaalipäivän äänestystä varten yhden tai useamman vaaliavustajan. Vaaliavustajasta säädetään tarkemmin 73 §:ssä. Vaalilautakunta voi ottaa avustavaa henkilöstöä äänestyslippujen laskemista ja järjestämistä varten sekä 77 §:ssä tarkoitettua äänioikeusrekisterin ja muiden oikeusministeriön tietojärjestelmien käyttämistä varten.

Vaalilautakuntaan ja vaalitoimikuntaan ei sovelleta kuntalain 50 §:ssä tarkoitettua hallintosäännön määräyksiä pöytäkirjan laatimisesta, tarkastamisesta ja nähtävänä pitämisestä, asian jatkokokoukseen siirtämisestä, kunnanhallituksen edustajan ja kunnanjohtajan läsnäolo- ja puheoikeudesta kokouksissa, viranhaltijaesittelystä, oikeudesta ottaa asia

ylemmän toimielimen käsiteltäväksi eikä kunnan taloudesta.

17 §

Vaalitoimitsijat

Ennakkoäänestyksestä kotimaan yleisessä ennakkoäänestyspaikassa, Suomen edustustossa ja suomalaisessa laivassa sekä kotiäänestyksestä huolehtivat *vaalitoimitsijat*. Kusakin kotimaan yleisessä ennakkoäänestyspaikassa on oltava ainakin kaksi vaalitoimitsijaa. Muissakin ennakkoäänestyspaikoissa vaalitoimitsijoita voi tarvittaessa olla kaksi tai useampia.

Vaalitoimitsijat kotimaan yleiseen ennakkoäänestyspaikkaan ja kotiäänestykseen määrää kunnan keskusvaalilautakunta. Muutoin vaalitoimitsijoina ovat:

- 1) Suomen edustustossa sen päällikkö tai hänen nimeämänsä henkilö;
- 2) suomalaisessa laivassa sen päällikkö tai hänen määräämänsä laivassa palveleva henkilö.

Ennakkoäänestystä kotimaan yleisessä ennakkoäänestyspaikassa toimitettaessa vähintään kahden vaalitoimitsijan on oltava yhtä aikaa saapuvilla. Muissa ennakkoäänestyspaikoissa, joihin vaalitoimitsijoita on nimetty tai määrätty kaksi tai useampia, riittää, että ennakkoäänestystä toimitettaessa on saapuvilla yksi vaalitoimitsija. Kunkin yksittäisen kotiäänestyksen toimittamisesta huolehtii yksi vaalitoimitsija.

Asianomaisissa vaaleissa ehdokkaana oleva henkilö ei voi olla vaalitoimitsijana.

18 §

Äänioikeusrekisterin perustaminen ja tiedot

Väestörekisterikeskus perustaa viimeistään 46. päivänä ennen vaalipäivää rekisterin, johon otetaan jokainen väestötietojärjestelmän tietojen mukaan tulevissa vaaleissa äänioikeutettu (*äänioikeusrekisteri*).

Jokaisesta äänioikeutetusta otetaan äänioikeusrekisteriin seuraavat tiedot sellaisina kuin ne ovat väestötietojärjestelmässä 51. päivänä ennen vaalipäivää kello 24:

- 1) henkilötunnus;

- 2) täydellinen nimi;
- 3) muissa kuin kunnallisvaaleissa 5 §:ssä tarkoitettu vaalipiiri;
- 4) kotikuntalaissa tarkoitettu kotikunta Suomessa;
- 5) äänestysalue;
- 6) äänestyspaikka vaalipäivänä ja sen osoite;
- 7) äidinkieli, jos se on islanti, norja, ruotsi tai tanska;
- 8) muissa kuin kunnallisvaaleissa asuinvaltio, jollei se ole Suomi;
- 9) maistraatti, jonka virka-alueella kotikunta on;
- 10) rekisteriin ottamisen päivämäärä;
- 11) väestötietojärjestelmästä ja varmennepalveluista annetun lain (661/2009) 36 §:ssä tarkoitettu turvakielto.

Jollei äänioikeutetulla ole kotikuntaa Suomessa 51. päivänä ennen vaalipäivää, kotikunnan sijasta äänioikeusrekisteriin merkitään kotikuntalain mukainen väestökirjanpito-kunta. Jollei tämä kunta enää kuulu Suomen alueeseen, merkitään sen sijasta Helsingin kaupunki. Äänioikeutettu kuuluu tällöin valtuuston 8 §:n 1 momentin nojalla niitä äänioikeutettuja varten määräämään äänestysalueeseen, joita ei ole väestötietojärjestelmässä merkitty minkään kiinteistön kohdalle.

Äänioikeusrekisterin perustamisen jälkeen äänioikeutetun kohdalle rekisteriin merkitään:

- 1) kuolintieto, jos äänioikeutettu on kuollut;
- 2) jos henkilö on merkitty 26 §:ssä säädettyllä tavalla äänioikeusrekisterissä äänioikeutta vailla olevaksi, tieto siitä;
- 3) tiedot mahdollisesta oikaisuvaatimuksesta ja siihen annetuista päätöksistä;
- 4) tieto siitä, onko äänioikeutettu käyttänyt äänioikeuttaan;
- 5) tieto 2 momentin 11 kohdassa tarkoitettua turvakiellosta, jos se on talletettu väestötietojärjestelmään äänioikeusrekisterin perustamisen jälkeen.

Europarlamenttivaaleissa Suomessa äänioikeutettu Euroopan unionin muun jäsenvaltion kansalainen otetaan europarlamenttivaalien äänioikeusrekisteriin, jos hän on kirjallisesti ilmoittanut haluavansa käyttää äänioikeuttaan europarlamenttivaaleissa Suomessa. Lisäksi edellytetään, että hän ei ole, jos hä-

nellä ilmoituksen jälkeen on ollut jatkuvasti kotikunta Suomessa, peruuttanut ilmoitustaan. Ilmoitus ja sen peruutus on tehtävä maistraatille viimeistään 80. päivänä ennen vaalipäivää ennen kello 16.

23 §

Äänioikeusrekisterin tietojen tarkastaminen

Äänioikeusrekisteriin 18 §:n 2 ja 3 momentin sekä 19 §:n nojalla merkityt tiedot lukuun ottamatta henkilötunnuksia ovat tarkastusta varten nähtävillä maistraateissa tai puhelimitse maksutta saatavissa niistä ja, sen mukaan kuin Väestörekisterikeskus määrää, myös muissa paikoissa arkipäivinä virka-aikana 41. päivästä ennen vaalipäivää.

Maistraatit voivat antaa äänioikeusrekisteristä otteita. Ote annetaan maksutta sille, josta otteesta on tietoja, ja tässä laissa tarkoitetulle viranomaiselle.

Väestörekisterikeskus tiedottaa virallisessa lehdessä ja muulla sopivaksi katsomallaan tavalla äänioikeusrekisterin tietojen saatavilapidosta sekä siitä, miten oikaisuvaatimus tehdään.

Jos äänioikeusrekisteriin on merkitty henkilön kohdalle 18 §:n 2 momentin 11 kohdassa tai 4 momentin 5 kohdassa tarkoitettu tieto turvakiellosta, äänioikeusrekisterissä olevista henkilötiedoista voidaan pitää tarkastusta varten nähtävinä vain 18 §:n 2 momentin 2, 7 ja 10 kohdassa tarkoitettut tiedot.

28 §

Äänioikeusrekisterin lainvoimaisuus

Äänioikeusrekisteri on lainvoimainen 12. päivänä ennen vaalipäivää kello 12 lukien.

Lainvoimaista äänioikeusrekisteriä on vaaleissa noudatettava muuttamattomana. Äänioikeusrekisteriä pidetään lainvoimaisena sen estämättä, että hallinto-oikeus ei ole ennen äänioikeusrekisterin tuleamista lainvoimaiseksi antanut päätöstä sille tehtyyn valitukseen.

Jos joku on ilmeisen virheellisesti 26 §:n 1 tai 5 momentin nojalla merkitty äänioikeusrekisterissä äänioikeutta vailla olevaksi, Väestörekisterikeskus voi poistaa merkinnän lainvoimaisesta äänioikeusrekisteristä.

Sen, joka esittää vaalilautakunnalle vaalipäivänä hallinto-oikeuden tai korkeimman hallinto-oikeuden päätöksen, jonka mukaan hän on äänioikeutettu, on annettava äänestää. Hän on velvollinen luovuttamaan päätöksen tai sen jäljennöksen vaalilautakunnalle.

41 §

Ehdokaslistojen yhdistelmän laatiminen

Ehdokashakemukset käsittelevän viranomaisen on laadittava 31. päivänä ennen vaalipäivää viimeistään kello 16 aloitettavassa kokouksessaan *ehdokaslistojen yhdistelmä*, jossa on samalle puolelle lehteä painettuna:

- 1) yhteinen otsikko sen selvittämiseksi, mitä vaaleja varten yhdistelmä on laadittu; sekä
- 2) puolueiden ehdokaslistat, yhteislistat ja yhteislistaan kuulumattomien valitsijayhdistysten ehdokaslistat.

Vaaliliittoon kuulumattomien ja vaaliliiton muodostaneiden puolueiden ehdokaslistat sekä yhteislistat ja yhteislistaan kuulumattomien valitsijayhdistysten ehdokaslistat sijoitetaan 37 §:n 2 ja 3 momentissa tarkoitettuun järjestykseen siten, että ensin ovat puolueiden ehdokaslistat ryhmiteltyinä vasemmalta oikealle, sitten yhteislistat vastaavalla tavalla ryhmiteltyinä ja lopuksi yhteislistaan kuulumattomien valitsijayhdistysten ehdokaslistat aakkosjärjestyksessä allekkain. Ehdokkaille annetaan tässä järjestyksessä numerot alkaen numerosta 2.

Jos puolueita, vaaliliittoja tai yhteislistoja on niin paljon, että niiden ryhmittely vasemmalta oikealle oleellisesti haittaisi yhdistelmän luettavuutta, ne tai osa niistä voidaan ryhmitellä yhdistelmään arvonnalla mukaisesti järjestystä noudattaen myös allekkain. Vaaliliiton muodostaneiden puolueiden ehdokaslistat erotetaan riittävän selkeästi vaaliliittoon kuulumattomien puolueiden ehdokaslistoista. Vaaliliiton muodostaneiden puolueiden ehdokaslistojen alapuolelle tehdään merkintä siitä, että kyseiset puolueet ovat vaaliliitossa.

Puolueiden ja yhteislistojen ehdokkaiden tiedot merkitään asianomaisen puolueen nimen tai yhteislistan nimityksen alle ryhmiteltyinä yhdelle tai useammalle palstalle ylhäältä alaspäin. Yhteislistaan kuulumattomien ehdokkaiden tiedot merkitään äärimmäiseksi

oikealle allekkain numerojärjestyksessä erotettuina selvästi toisistaan.

Jokaisesta ehdokkaasta merkitään yhdistelmään numero, nimi ja arvo, ammatti tai toimi enintään kahta ilmaisua käyttäen sekä muissa kuin kunnallisvaaleissa kotikunta. Ehdokkaan etunimen rinnalla tai sen sijasta voidaan käyttää ehdokkaan yleisesti tunnettua puhuttelunimeä tai etunimeä lyhennettynä. Muita tietoja ehdokkaasta ei saa merkitä, paitsi jos ne ovat tarpeen henkilöllisyyden täsmentämiseksi. Yhdistelmään ei merkitä henkilötunnuksia.

Puolueiden nimet merkitään yhdistelmään noudattaen puoluelain (10/1969) 4 §:n ja yhdistyslain (503/1989) 9 §:n 2 momentin säännöksiä. Yhteislistalle merkitään sille ehdotettu nimitys tai, jos se ei huomautuksen jälkeenkään ole sen mukainen kuin siitä II osassa säädetään tai jos ehdotusta ei ole tehty, ehdokashakemukset käsittelevä viranomaisen määrää nimityksen, joka ilmaisee vain yhteislistan järjestyksen yhdistelmässä muihin yhteislistoihin nähden. Yhteislistaan kuulumattomalle valitsijayhdistykselle ei merkitä nimitystä.

43 §

Valtakunnallinen ehdokasrekisteri

Oikeusministeriö perustaa rekisterin, johon otetaan kaikki koko maassa asianomaisissa vaaleissa ehdokaslistojen yhdistelmiin tai presidentinvaalin ehdokasluetteloon otetut ehdokkaat (*valtakunnallinen ehdokasrekisteri*).

Ehdokashakemukset käsittelevän viranomaisen on 38. päivänä ennen presidentinvaalin vaalipäivää ja 31. päivänä ennen muiden vaalien vaalipäivää huolehdittava siitä, että valtakunnalliseen ehdokasrekisteriin merkitään jokaisesta ehdokkaasta ehdokaslistojen yhdistelmässä tai presidentinvaalin ehdokasluettelossa olevat tiedot, ikä vaalipäivänä sekä henkilötunnus.

Ehdokasrekisteristä annetaan maksutta tietoja ehdokkaalle, ehdokkaan asettaneelle puolueelle ja yhteislistalle sekä tässä laissa tarkoitetuille viranomaisille.

Oikeusministeriö laatii tarvittaessa valtakunnallisesta ehdokasrekisteristä tulosten,

johon otetaan vaalipiireittäin tai kunnittain kunkin ehdokkaan ehdokaslistojen yhdistelmässä olevat tiedot. Ministeriö huolehtii siitä, että tulostetta toimitetaan tarpeellinen määrä kuntien keskusvaalilautakunnille, vaalitoimikunnille ja kotimaan ennakoäänestyspaikkojen vaalitoimitsijoille sekä ulkoasiainministeriölle jaettavaksi edelleen ennakoäänestyspaikkoina oleviin Suomen edustustoihin ja suomalaisiin laivoihin.

48 §

Ennakoäänestysajat

Ennakoäänestys toimitetaan ennakoäänestysten ajanjaksona:

1) kotimaan yleisessä ennakoäänestyspaikassa kunnanhallituksen päätöksellä määrätynä aikana, joka ei saa olla arkipäivisin ennen kello 8:aa eikä kello 20:n jälkeen eikä lauantaisin ja sunnuntaisin ennen kello 9:ää eikä kello 18:n jälkeen;

2) Suomen edustustossa jokaisena päivänä edustuston päällikön määrääminä aikoina, ei kuitenkaan pitkäperjantaina, ensimmäisenä pääsiäispäivänä, helluntaipäivänä, juhannuspäivänä, jouluaattona eikä ensimmäisenä tai toisena joulupäivänä;

3) laitoksessa vähintään yhtenä ja enintään kahtena päivänä vaalitoimikunnan määrääminä aikoina;

4) suomalaisessa laivassa vähintään yhtenä päivänä laivan päällikön määrääminä aikoina;

5) kotiäänestyksessä äänestäjälle erikseen ilmoitettuna, kello 9:n ja 20:n välisenä aikana.

Sen lisäksi, mitä 1 momentin 1 kohdassa säädetään, ennakoäänestystä ei toimiteta uudenvuodenaattona tai -päivänä, loppiaisenä, ensimmäisenä pääsiäispäivänä, vapunaattona tai -päivänä, helatorstaina, helluntaipäivänä, juhannusaattona tai -päivänä, itsenäisyyspäivänä, jouluaattona eikä ensimmäisenä tai toisena joulupäivänä.

Äänioikeutettu, joka 1 momentissa tarkoitettuna aikana on saapunut asianomaiseen ennakoäänestyspaikkaan, mutta ei ole voinut käyttää äänioikeuttaan vielä tuona aikana, saa äänestää sanotun ajan päätyttyäkin.

59 §

Lähetekirje

Lähetekirje on osoitettava sen kunnan keskusvaalilautakunnalle, joka on merkitty äänioikeusrekisteriin äänestäjän kohdalle.

Lähetekirjeessä on oltava äänestäjästä seuraavat tiedot:

- 1) täydellinen nimi;
- 2) henkilötunnus, jos lähetekirjeeseen tehdään 60 §:n 2 momentissa tarkoitettu lähetekirjeen kuittausmerkintä;
- 3) henkilötunnus tai syntymäaika ja nykyinen osoite, jos lähetekirjeenä käytetään erillistä lähetekirjelomaketta tai kotiaänestyksen lähetekirjelomaketta, johon ei tehdä lähetekirjeen kuittausmerkintää.

Äänestäjän on allekirjoitettava lähetekirjeessä oleva vakuutus siitä, että hän itse vaalilaisuuden säilyttäen on täyttänyt äänestyslipun ja sulkenut sen leimattuna vaalikuoreen.

Kotiaänestyksessä äänestäjän on lisäksi allekirjoitettava kotiaänestyksen lähetekirjelomakkeessa oleva vakuutus siitä, että hänen kykynsä liikkua tai toimia on siinä määrin rajoittunut, ettei hän pääse äänestys- eikä ennakoäänestyspaikkaan ilman kohtuuttomia vaikeuksia.

71 §

Vaaliluettelot ja niiden toimittaminen

Ennakoäänestyksen päätyttyä oikeusministeriö huolehtii siitä, että äänioikeusrekisteristä tulostetaan alkaen 4. päivänä ennen vaalipäivää kello 19 *vaaliluettelot* äänestysalueittain ja että luettelot toimitetaan kuntien keskusvaalilautakunnille hyvissä ajoin ennen vaalipäivää. Ministeriö voi määrätä, että keskusvaalilautakunta tulostaa vaaliluettelot kunnan äänestysalueiden osalta. Ministeriö voi myös määrätä, että vaaliluetteloissa olevat tiedot toimitetaan keskusvaalilautakunnalle konekielisinä.

Vaaliluetteloihin otetaan vain ne henkilöt, jotka äänioikeusrekisteriin tehtyjen merkintöjen mukaan eivät ole käyttäneet äänioikeuttaan ennakoäänestyksessä. Vaaliluettelot tulostetaan äänestysalueittain henkilöiden ni-

mien mukaisessa aakkosjärjestyksessä tai oikeusministeriön määräämällä tavalla. Vaaliluetteloissa ovat otsikkotietoina eduskunta-vaaleissa, presidentinvaalissa ja europarlamenttivaaleissa vaalipiiri ja kaikissa vaaleissa kunta ja äänestysalue sekä jokaisesta henkilöstä hänen täydellinen nimensä ja henkilötunnuksensa. Jos äänioikeusrekisteriin on merkitty henkilön kohdalle 18 §:n 2 momentin 11 kohdassa tai 4 momentin 5 kohdassa tarkoitettu tieto turvakiellosta, myös vaaliluetteloon tulostetaan merkintä siitä.

Oikeusministeriö voi tarvittaessa erityisestä syystä määrätä, että vaaliluettelot tulostetaan äänioikeusrekisteristä heti rekisterin tultua lainvoimaiseksi ja että ne viipymättä toimitetaan asianomaiselle kunnan keskusvaalilautakunnalle.

Kunnan keskusvaalilautakunnan on huolehdittava siitä, että vaaliluettelot ovat ennen vaalipäivän äänestyksen alkamista vaalilautakuntien käytettävissä. Vaaliluettelot eivät ole julkisia, ennen kuin vaalipäivän äänestys on päättynyt. Jos presidentinvaalissa toimitetaan toinen vaali, ensimmäisen vaalin vaaliluettelot ovat julkisia vasta toisen vaalin vaalipäivän äänestyksen päätyttyä. Vaaliluettelon tiedot eivät kuitenkaan ole julkisia niiden henkilöiden osalta, joiden kohdalle on tulostettu 2 momentissa tarkoitettu merkintä turvakiellosta.

76 §

Äänestäminen vaalipäivänä

Äänestäjällä on oikeus äänestää eduskunta-vaaleissa ja kunnallisvaaleissa sen vaalipiirin tai kunnan ehdokaslistojen yhdistelmässä olevaa ehdokasta, jossa äänestäjä on asianomaisissa vaaleissa merkitty äänioikeutetuksi, europarlamenttivaaleissa ehdokaslistojen yhdistelmässä olevaa ehdokasta ja presidentinvaalissa ehdokasluettelossa olevaa ehdokasta.

Äänestäjän on niin selvästi merkittävä äänestyslippuun sen ehdokkaan numero, jonka hyväksi hän antaa äänensä, ettei voi syntyä epätietoisuutta siitä, ketä ehdokasta hän tarkoittaa. Merkintä on tehtävä äänestyskopissa tai, jos se ei ole mahdollista ilman äänestäjäl-

le aiheutuvaa kohtuutonta haittaa, muutoin siten, että vaalisalaisuus säilyy.

87 §

Äänten tarkastuslaskenta

Vaalipäivää seuraavana maanantaina viimeistään kello 12 on ryhdyttävä tarkastamaan vaalipäivän äänestyksessä annettuja äänestyslippuja sekä vaalilautakuntien ja 82 §:n 4 momentissa tarkoitettuja kuntien keskusvaalilautakuntien laskelmia. Tarkastuslaskennassa on päätettävä, mitkä äänestysliput luetaan ehdokkaiden hyväksi ja mitkä jätetään mitättöminä huomioon ottamatta.

Kunkin ehdokkaan hyväksi ennakoäänestyksessä ja vaalipäivän äänestyksessä annetut hyväksytyt äänet on laskettava yhteen.

94 §

Eduskuntavaalien tuloksen vahvistaminen ja julkaiseminen sekä tuloksesta tiedottaminen

Vaalipiirilautakunta vahvistaa vaalien tuloksen 3. päivänä vaalipäivän jälkeen viimeistään kello 18 aloitettavassa kokouksessa.

Vaalipiirilautakunnan on julkaistava vaalien tulos valitusosoituksineen tiedoksipanolta lautakunnassa ja ilmoitettava tiedoksipanosaan myös, kuka on kunkin valitun varaedustaja, sekä laadittava viipymättä kullekin valitulle valtakirja ja toimitettava valtakirjat viipymättä eduskuntaan annettaviksi valituille.

Vaalipiirilautakunnan tulee heti antaa tieto vaalin tuloksesta oikeusministeriölle sen määräämällä tavalla sekä lisäksi vaalipiirin kuntien keskusvaalilautakunnille sekä ilmoitettava tulos ja valittujen vertausluvut ja äänimäärät niitä puolueita edustavissa, vaalipiirissä eniten leviävissä sanomalehdissä, joista ehdokkaita on valittu.

95 §

Kunnallisvaalien tuloksen vahvistaminen ja julkaiseminen sekä tuloksesta tiedottaminen

Kunnan keskusvaalilautakunta vahvistaa vaalien tuloksen 3. päivänä vaalipäivän jäl-

keen viimeistään kello 18 aloitettavassa kokouksessaan.

Kunnan keskusvaalilautakunnan on viipymättä:

1) julkaistava vaalien tulos laittamalla sen sisältävä pöytäkirja valitusosoituksineen kunnan julkisten kuulutusten ilmoitustaululle seitsemän päivän ajaksi;

2) annettava luettelo valtuutetuiksi valituista ja heidän varajäsenistään valtuustolle ja tiedotettava siitä sillä tavalla kuin kunnan ilmoitukset kunnassa saatetaan tiedoksi; sekä

3) annettava tieto vaalien tuloksesta oikeusministeriölle sen määräämällä tavalla.

120 §

Vaaliasiamiehet

Kullakin ehdokkaita asettavalla puolueella ja ehdokkaan asettavalla valitsijayhdistyksellä tulee olla vaalipiirissä vaaliasiamies (*puolueen vaaliasiamies* ja *valitsijayhdistyksen vaaliasiamies*) ja jokaisella vaaliasiamiehellä varamies. Lisäksi yhteislistan muodostaneitten valitsijayhdistysten on valtuutettava jonkin valitsijayhdistyksen vaaliasiamies toimimaan *yhteislistan vaaliasiamiehenä* ja toinen hänen varamiehenään.

Puolueen tai yhteislistan vaaliasiamies ei saa olla toisen puolueen tai yhteislistan vaaliasiamiehenä. Valitsijayhdistyksen vaaliasiamies ei saa olla puolueen vaaliasiamiehenä eikä muun yhteislistan vaaliasiamiehenä kuin mihin hänen valitsijayhdistyksensä kuuluu eikä toisen valitsijayhdistyksen vaaliasiamiehenä. Puolueen tai valitsijayhdistyksen vaaliasiamies ei saa olla vaalipiirilautakunnan eikä kunnan keskusvaalilautakunnan jäsenenä tai varajäsenenä.

Vaaliasiamiehen puolesta saa tässä laissa tarkoitetun hakemuksen, ilmoituksen tai oikein tehdä hänen kirjallisesti valtuuttamansa henkilö. Mitä tässä laissa säädetään puolueen, yhteislistan tai valitsijayhdistyksen vaaliasiamiehestä, on soveltuvien osin voimassa hänen varamiehestään.

Puolueen on viimeistään 48. päivänä ennen vaalipäivää ilmoitettava vaalipiirilautakunnalle puolueen vaaliasiamiehen ja hänen varamiehensä nimi, henkilötunnus ja yhteystiedot.

124 §

Valitsijayhdistyksen ehdokashakemus

Valitsijayhdistyksen ehdokashakemukseen on liitettävä:

1) ehdotus valitsijayhdistyksen ehdokaslistaksi, jossa ehdokkaasta on 122 §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettut tiedot;

2) ehdokkaan allekirjoittama ja hänen henkilötunnuksellaan varustettu suostumus hänet asettaneen valitsijayhdistyksen ehdokkaaksi ja suostumus ottaa vastaan edustajantoimi sekä vakuutus, ettei hän ole samoissa vaaleissa suostunut toisen valitsijayhdistyksen eikä puolueen ehdokkaaksi eikä ehdokkaaksi toisessa vaalipiirissä; ja

3) valitsijayhdistyksen perustamisasiakirja. Valitsijayhdistyksen vaaliasiamiehen on päivättävä ja allekirjoitettava ehdokashakemus, merkittävä siihen henkilötunnuksensa sekä vakuutettava siinä, että ehdokas on vaalikelpoinen ja että valitsijayhdistyksen jäsenet ovat itse allekirjoittaneet perustamisasiakirjan.

131 §

Vaaliasiamiehet

Kullakin ehdokkaan asettavalla puolueella ja ehdokkaan asettavalla valitsijayhdistyksellä tulee olla vaaliasiamies ja jokaisella vaaliasiamiehellä varamies.

Puolueen vaaliasiamies ei saa olla toisen puolueen vaaliasiamiehenä. Valitsijayhdistyksen vaaliasiamies ei saa olla puolueen eikä toisen valitsijayhdistyksen vaaliasiamiehenä. Puolueen tai valitsijayhdistyksen vaaliasiamies ei saa olla vaalipiirilautakunnan eikä kunnan keskusvaalilautakunnan jäsenenä tai varajäsenenä.

Vaaliasiamiehen puolesta saa tässä laissa tarkoitettun hakemuksen, ilmoituksen tai oikeisuuden tehdä hänen kirjallisesti valtuuttamansa henkilö. Mitä tässä laissa säädetään puolueen tai valitsijayhdistyksen vaaliasiamiehestä, on soveltuvin osin voimassa hänen varamiehestään.

Puolueen ja valitsijayhdistyksen on viimeistään 48. päivänä ennen vaalipäivää ilmoitettava Helsingin vaalipiirilautakunnalle

puolueen tai valitsijayhdistyksen vaaliasiamiehen ja hänen varamiehensä nimi, henkilötunnus ja yhteystiedot.

135 §

Tiedonanto ehdokkaista

Helsingin vaalipiirilautakunta laatii viimeistään 38. päivänä ennen vaalipäivää asetetuista ehdokkaista tiedonannon ja julkaisee sen Suomen säädöskokoelmassa.

150 §

Valitsijayhdistyksen perustaminen

Valitsijayhdistyksen perustamiseen ehdokkaan asettamiseksi kunnallisvaaleja varten tarvitaan vähintään kymmenen äänioikeutettua kunnan asukasta. Kunnassa, jonka asukasluku on väestötietojärjestelmässä vaalivuoden toukokuun 31 päivän päätyessä olevien tietojen mukaan enintään 1500, saa valitsijayhdistyksen kuitenkin perustaa vähintään kolme äänioikeutettua kunnan asukasta ja kunnassa, jonka asukasluku on yli 1500, mutta enintään 2000, saa valitsijayhdistyksen perustaa vähintään viisi äänioikeutettua kunnan asukasta.

Valitsijayhdistys perustetaan laatimalla päivätty ja allekirjoitettu perustamisasiakirja, jossa on oltava seuraavat tiedot:

1) maininta siitä, mitkä kunnallisvaalit ovat kyseessä;

2) ehdokkaan nimi ja arvo, ammatti tai toimi enintään kahta ilmaisua käyttäen;

3) jokaisen jäsenen nimi, syntymäaika ja osoite;

4) jokaisen jäsenen allekirjoittama vakuutus siitä, että hän on kysymyksessä olevissa vaaleissa asianomaisessa kunnassa äänioikeutettu;

5) valitsijayhdistyksen vaaliasiamiehen ja hänen varamiehensä nimi ja yhteystiedot.

Äänioikeutettu voi olla jäsenenä vain yhdessä valitsijayhdistyksessä. Jos hän on jäsenenä kahdessa tai useammassa valitsijayhdistyksessä, kunnan keskusvaalilautakunnan on poistettava hänen nimensä kaikista perustamisasiakirjoista.

153 §

Puolueen ehdokashakemus

Puolueen ehdokashakemukseen on liitettävä:

1) ehdotus puolueen ehdokaslistaksi, jossa on mainittava siinä järjestyksessä kuin ehdokkaat ehdokaslistojen yhdistelmässä asetetaan, kunkin ehdokkaan nimi ja arvo, ammatti tai toimi enintään kahta ilmaisua käyttäen; Etunimen rinnalla tai sen sijasta voidaan käyttää yleisesti tunnettua ehdokkaan puhuteltunimeä tai etunimeä lyhennettynä; Ehdokaslistassa ei saa olla muita merkintöjä, paitsi jos ne ovat tarpeen ehdokkaan henkilöllisyyden täsmentämiseksi;

2) kunkin ehdokkaan allekirjoittama ja hänen henkilötunnuksellaan varustettu suostumus hänet asettaneen puolueen ehdokkaaksi ja suostumus ottaa vastaan valtuutetun toimii sekä vakuutus, ettei hän ole samoissa vaaleissa suostunut toisen puolueen eikä valitsijayhdistyksen ehdokkaaksi;

3) puolueen nimen kirjoittamiseen oikeutettujen antama ilmoitus siitä, että yhdistys, jonka puolesta puolueen vaaliasiamies esiintyy, edustaa puolueen henkilöjäseniä kunnassa; ja

4) puoluetta edustavan yhdistyksen antama ilmoitus puolueen vaaliasiamiehen ja hänen varamiehensä nimestä, henkilötunnuksesta ja yhteystiedoista sekä yhdistyksen puolueen vaaliasiamiehelle ja hänen varamiehelleen antama valtakirja.

Puolueen vaaliasiamiehen on päivättävä ja allekirjoitettava ehdokashakemus ja vakuutettava siinä, että ehdokkaat ovat vaalikelpoisia.

155 §

Valitsijayhdistyksen ehdokashakemus

Valitsijayhdistyksen ehdokashakemukseen on liitettävä:

1) ehdotus valitsijayhdistyksen ehdokaslistaksi, jossa ehdokkaasta on 153 §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettut tiedot;

2) ehdokkaan allekirjoittama ja hänen henkilötunnuksellaan varustettu suostumus hänet

asettaneen valitsijayhdistyksen ehdokkaaksi ja suostumus ottaa vastaan valtuutetun toimii sekä vakuutus, ettei hän ole samoissa vaaleissa suostunut toisen valitsijayhdistyksen eikä puolueen ehdokkaaksi; ja

3) valitsijayhdistyksen perustamisasiakirja. Valitsijayhdistyksen vaaliasiamiehen on päivättävä ja allekirjoitettava ehdokashakemus, merkittävä siihen henkilötunnuksensa sekä vakuutettava siinä, että ehdokas on vaalikelpoinen ja että valitsijayhdistyksen jäsenet ovat itse allekirjoittaneet perustamisasiakirjan.

170 §

Vaaliasiamiehet

Kullakin ehdokkaita asettavalla puolueella ja ehdokkaan asettavalla valitsijayhdistyksellä tulee olla vaaliasiamies ja jokaisella vaaliasiamiehellä varamies. Lisäksi yhteislistan muodostaneitten valitsijayhdistysten on valtuutettava jonkin valitsijayhdistyksen vaaliasiamies toimimaan yhteislistan vaaliasiamiehenä ja toinen hänen varamiehenään.

Puolueen tai yhteislistan vaaliasiamies ei saa olla toisen puolueen tai yhteislistan vaaliasiamiehenä. Valitsijayhdistyksen vaaliasiamies ei saa olla puolueen vaaliasiamiehenä eikä muun yhteislistan vaaliasiamiehenä kuin mihin hänen valitsijayhdistyksensä kuuluu eikä toisen valitsijayhdistyksen vaaliasiamiehenä. Puolueen tai valitsijayhdistyksen vaaliasiamies ei saa olla vaalipiirilautakunnan eikä kunnan keskusvaalilautakunnan jäsenenä tai varajäsenenä.

Vaaliasiamiehen puolesta saa tässä laissa tarkoitetun hakemuksen, ilmoituksen tai oikein tehdä hänen kirjallisesti valtuuttamansa henkilö. Mitä tässä laissa säädetään puolueen, yhteislistan ja valitsijayhdistyksen vaaliasiamiehestä, on soveltuvin osin voimassa hänen varamiehestään.

Puolueen on viimeistään 48. päivänä ennen vaalipäivää ilmoitettava Helsingin vaalipiirilautakunnalle puolueen vaaliasiamiehen ja hänen varamiehensä nimi, henkilötunnus ja yhteystiedot.

172 §

Puolueen ehdokashakemus

Puolueen ehdokashakemukseen on liitettävä:

1) ehdotus puolueen ehdokaslistaksi, jossa on mainittava siinä järjestyksessä kuin ehdokkaat ehdokaslistojen yhdistelmässä asetetaan, kunkin ehdokkaan nimi ja arvo, ammatti tai toimi enintään kahta ilmaisua käyttäen sekä kotikunta; Etunimen rinnalla tai sen sijasta voidaan käyttää yleisesti tunnettua ehdokkaan puhuttelunimeä tai etunimeä lyhennettynä; Ehdokaslistassa ei saa olla muita merkintöjä, paitsi jos ne ovat tarpeen ehdokkaan henkilöllisyyden täsmentämiseksi;

2) kunkin ehdokkaan allekirjoittama ja hänen henkilötunnuksellaan varustettu suostumus hänet asettaneen puolueen ehdokkaaksi ja suostumus ottaa vastaan Euroopan parlamentin jäsenen toimi sekä vakuutus, ettei hän ole samoissa vaaleissa suostunut toisen puolueen eikä valitsijayhdistyksen ehdokkaaksi;

3) kunkin ehdokkaaksi asetetun Euroopan unionin muun jäsenvaltion kansalaisen antama vakuutus, ettei hän ole suostunut ehdokkaaksi samoissa vaaleissa muussa Euroopan unionin jäsenvaltiossa eikä menettänyt vaalikelpoisuuttaan europarlamenttivaaleissa kotivaltiossaan sekä ilmoitus siitä, minkä jäsenvaltion kansalainen hän on, missä vaalipiirissä tai kunnassa hänet viimeksi on kotivaltiossaan otettu europarlamenttivaalien vaaliluetteloon ja mikä oli hänen viimeinen osoitteensa kotivaltiossaan.

Puolueen vaaliasiamiehen on päivättävä ja allekirjoitettava ehdokashakemus ja vakuutettava siinä, että ehdokkaat ovat vaalikelpoisia.

174 §

Valitsijayhdistyksen ehdokashakemus

Valitsijayhdistyksen ehdokashakemukseen on liitettävä:

1) ehdotus valitsijayhdistyksen ehdokaslistaksi, jossa ehdokkaasta on 172 §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettut tiedot;

2) ehdokkaan allekirjoittama ja hänen henkilötunnuksellaan varustettu suostumus hänet

asettaneen valitsijayhdistyksen ehdokkaaksi ja suostumus ottaa vastaan Euroopan parlamentin jäsenen toimi sekä vakuutus, ettei hän ole samoissa vaaleissa suostunut puolueen ehdokkaaksi;

3) ehdokkaaksi asetetun Euroopan unionin muun jäsenvaltion kansalaisen antama vakuutus, ettei hän ole suostunut ehdokkaaksi samoissa vaaleissa muussa Euroopan unionin jäsenvaltiossa eikä menettänyt vaalikelpoisuuttaan europarlamenttivaaleissa kotivaltiossaan sekä ilmoitus siitä, minkä jäsenvaltion kansalainen hän on, missä vaalipiirissä tai kunnassa hänet viimeksi on kotivaltiossaan otettu europarlamenttivaalien vaaliluetteloon ja mikä oli hänen viimeinen osoitteensa kotivaltiossaan;

4) valitsijayhdistyksen perustamisasiakirja. Valitsijayhdistyksen vaaliasiamiehen on päivättävä ja allekirjoitettava ehdokashakemus, merkittävä siihen henkilötunnuksensa sekä vakuutettava siinä, että ehdokas on vaalikelpoinen ja että valitsijayhdistyksen jäsenet ovat itse allekirjoittaneet perustamisasiakirjan.

177 §

Euroopan unionin muun jäsenvaltion kansalaisen vaalikelpoisuuden tarkistaminen

Helsingin vaalipiirilautakunnan on viipymättä ilmoitettava Väestörekisterikeskukselle Euroopan unionin muun jäsenvaltion kansalaista koskevasta ehdokashakemuksesta. Väestörekisterikeskuksen on viipymättä lähetettävä vaalikelpoisuuden tarkistamista varten tarpeelliset tiedot hakemuksesta tällaisen ehdokkaan kotivaltion asianomaiselle viranomaiselle.

184 §

Vaaliasiamiesten ja vaalitarkkailijoiden läsnäolo-oikeus

Vaalilautakunnan, kunnan keskusvaalilautakunnan ja vaalipiirilautakunnan kokouksissa, jotka pidetään ehdokkaiden numeroiden määräämistä, äänestyslippujen järjestämistä tai laskemista taikka vaalien tuloksen määräämistä varten, puolueiden ja yhteislistojen

sekä yhteislistaan kuulumattomien valitsijajyhdistysten vaaliasiamiehillä taikka heidän kutakin vaaliviranomaista varten erikseen kirjallisesti valtuuttamallaan henkilöillä on oikeus olla läsnä.

Oikeusministeriö voi valtuuttaa kotimaisen tai ulkomaisen vaalitarkkailijan koko maan alueelle ja kunnan keskusvaalilautakunta kunnan alueelle. Vaalitarkkailijalla on oikeus olla läsnä silloin kun tässä laissa tarkoitettu vaaliviranomainen suorittaa tehtäviään.

187 §

Otteen tai jäljennöksen antaminen

Jos tässä laissa tarkoitettusta asiakirjasta annetaan ote tai jäljennös muulle kuin sille, jota asiakirja koskee, taikka tässä laissa tarkoitettuja tai siitä johtuvia tehtäviä hoitavalle viranomaiselle, siitä on jätettävä henkilötunnus pois. Tietojen massaluvutuksesta säädetään erikseen.

189 §

Vaalipäivän ja määräpäivän siirtyminen

Jos vaalipäivä sattuu uudenvuodenaatoksi

tai -päiväksi, loppiaiseksi, vapunaatoksi tai -päiväksi, helluntaipäiväksi, itsenäisyyspäiväksi, jouluaatoksi tai ensimmäiseksi tai toiseksi joulupäiväksi, vaalipäivän äänestys järjestetään seuraavana sunnuntaina. Jos vaalipäivä sattuu pääsiäispäiväksi tai pääsiäispäivän jälkeiseksi sunnuntaiksi, vaalipäivän äänestys järjestetään pääsiäispäivää edeltävänä sunnuntaina. Europarlamenttivaalien vaalipäivän määräytymiseen sovelletaan kuitenkin, mitä 160 §:n 2 momentissa säädetään.

Jos määräpäivä, joka on säädetty tai määrätty muuta kuin vaalipäivän äänestystä, ennakkoäänestyksen aloittamista tai lopettamista, vaaleja toimittamatta valittavien valtuutettujen valituksi julistamista tai vaalien tuloksen vahvistamista varten, sattuu pyhäpäiväksi tai arkilauantaiksi taikka juhannus- tai jouluaatoksi, pidetään seuraavaa arkipäivää määräpäivänä. Oikeusministeriöllä on tarvittaessa oikeus siirtää tällainen määräpäivä lähinnä soveliaaksi päiväksi, jos vaalit on valituksen johdosta määrätty uusittaviksi tai jos on määrätty toimitettaviksi uudet eduskuntavaalit tai valtuutettujen täydennysvaalit taikka jos presidentinvaali on määrätty aloitettavaksi uudelleen tai valtuutettujen vaalit toimitettaviksi uutena aikana.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä kuuta 20 _____.

Helsingissä 4 päivänä huhtikuuta 2013

Pääministeri

JYRKI KATAINEN

Oikeusministeri *Anna-Maja Henriksson*

Laki

vaalilain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan vaalilain (714/1998) 15—18, 23, 28, 41, 43, 48, 59, 71, 76, 87, 94, 95, 120, 124, 131, 135, 150, 153, 155, 170, 172, 174, 177, 184, 187 ja 189 §, sellaisina kuin niistä ovat 17, 23, 48, 71 ja 87 § osaksi laissa 247/2002, 28 § laissa 300/2009, 43, 135 ja 189 § laissa 431/2010 sekä 94 § laissa 1404/2009, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

15 §

15 §

Vaalilautakunta ja vaalitoimikunta

Vaalilautakunta ja vaalitoimikunta

Kunnanhallituksen on hyvissä ajoin ennen vaaleja asetettava:

1) kutakin äänestysaluetta varten *vaalilautakunta*, johon kuuluu puheenjohtaja, varapuheenjohtaja ja kolme muuta jäsentä sekä tarpeellinen määrä varajäseniä, joita on kuitenkin oltava vähintään kolme; sekä

2) laitoksessa toimitettavaa ennakoäänestystä ja kotiaäänestystä varten yksi tai useampi *vaalitoimikunta*, joihin kuhunkin kuuluu puheenjohtaja, varapuheenjohtaja ja yksi muu jäsen sekä tarpeellinen määrä varajäseniä, joita on kuitenkin oltava vähintään kolme.

Sekä vaalilautakunnan ja vaalitoimikunnan jäsenten että niiden varajäsenten tulee mahdollisuuksien mukaan edustaa asianomaisessa vaalipiirissä edellisissä eduskuntavaaleissa ehdokkaita asettaneita puolueräkisteriin merkittyjä puolueita. Kunnallisvaaleissa jäsenten ja varajäsenten tulee kuitenkin vastaavasti edustaa kunnassa edellisissä kunnallisvaaleissa ehdokkaita asettaneita äänestäjäryhmiä. Vaalilautakunnan varajäsenet ja vaalitoimikunnan varajäsenet laitoksissa toimitettavaa ennakoäänestystä varten on asetettava siihen

Kunnanhallituksen on hyvissä ajoin ennen vaaleja asetettava:

1) kutakin äänestysaluetta varten *vaalilautakunta*, johon kuuluu puheenjohtaja, varapuheenjohtaja ja kolme muuta jäsentä sekä tarpeellinen määrä varajäseniä, joita on kuitenkin oltava vähintään kolme; sekä

2) laitoksessa toimitettavaa ennakoäänestystä varten yksi tai useampi *vaalitoimikunta*, joihin kuhunkin kuuluu puheenjohtaja, varapuheenjohtaja ja yksi muu jäsen sekä tarpeellinen määrä varajäseniä, joita on kuitenkin oltava vähintään kolme.

Sekä vaalilautakunnan ja vaalitoimikunnan jäsenten että niiden varajäsenten tulee mahdollisuuksien mukaan edustaa asianomaisessa vaalipiirissä edellisissä eduskuntavaaleissa ehdokkaita asettaneita puolueräkisteriin merkittyjä puolueita. Kunnallisvaaleissa jäsenten ja varajäsenten tulee kuitenkin vastaavasti edustaa kunnassa edellisissä kunnallisvaaleissa ehdokkaita asettaneita äänestäjäryhmiä. Vaalilautakunnan varajäsenet ja vaalitoimikunnan varajäsenet laitoksissa toimitettavaa ennakoäänestystä varten on asetettava

järjestykseen, jossa he tulevat jäsenten sijaan. Vaaleissa ehdokkaana oleva henkilö ei voi olla vaalitoimikunnan jäsenenä eikä varajäsenenä.

Vaalilautakuntien ja vaalitoimikuntien puheenjohtajien ja varapuheenjohtajien nimet ja yhteystiedot on ilmoitettava kunnan keskusvaalilautakunnalle.

siihen järjestykseen, jossa he tulevat jäsenten sijaan. Vaaleissa ehdokkaana oleva henkilö ei voi olla vaalitoimikunnan jäsenenä eikä varajäsenenä.

Vaalilautakuntien ja vaalitoimikuntien puheenjohtajien ja varapuheenjohtajien nimet ja yhteystiedot on ilmoitettava kunnan keskusvaalilautakunnalle.

16 §

16 §

*Vaalilautakunnan ja vaalitoimikunnan työskentely**Vaalilautakunnan ja vaalitoimikunnan työskentely*

Vaalilautakunta ja vaalitoimikunta ovat päätösvaltaisia kolmijäsenisinä.

Vaalilautakunta nimeää vaalipäivän äänestystä varten yhden tai useamman vaaliavustajan. Vaaliavustajasta säädetään tarkemmin 73 §:ssä. Äänestyslippujen laskemista ja järjestämistä varten vaalilautakunta voi ottaa avukseen laskentahenkilökuntaa.

Vaalilautakuntaan ja vaalitoimikuntaan ei sovelleta kuntalain 50 §:ssä tarkoitetun hallintosäännön määräyksiä pöytäkirjan laatimisesta, tarkastamisesta ja nähtävänä pitämisestä, asian jatkokokoukseen siirtämisestä, kunnanhallituksen edustajan ja kunnanjohtajan läsnäolo- ja puheoikeudesta kokouksissa, viranhaltijaesittelystä, oikeudesta ottaa asia ylemmän toimielimen käsiteltäväksi eikä kunnan taloudesta.

Vaalilautakunta ja vaalitoimikunta ovat päätösvaltaisia kolmijäsenisinä.

Vaalilautakunta nimeää vaalipäivän äänestystä varten yhden tai useamman vaaliavustajan. Vaaliavustajasta säädetään tarkemmin 73 §:ssä. *Vaalilautakunta voi ottaa avustavaa henkilöstöä äänestyslippujen laskemista ja järjestämistä varten sekä 77 §:ssä tarkoitettua äänioikeusrekisterin ja muiden oikeusministeriön tietojärjestelmien käyttämistä varten.*

Vaalilautakuntaan ja vaalitoimikuntaan ei sovelleta kuntalain 50 §:ssä tarkoitetun hallintosäännön määräyksiä pöytäkirjan laatimisesta, tarkastamisesta ja nähtävänä pitämisestä, asian jatkokokoukseen siirtämisestä, kunnanhallituksen edustajan ja kunnanjohtajan läsnäolo- ja puheoikeudesta kokouksissa, viranhaltijaesittelystä, oikeudesta ottaa asia ylemmän toimielimen käsiteltäväksi eikä kunnan taloudesta.

17 §

17 §

*Vaalitoimitsijat**Vaalitoimitsijat*

Ennakköäänestyksestä kotimaan yleisessä ennakköäänestyspaikassa, Suomen edustustossa ja suomalaisessa laivassa sekä kotiäänestyksestä huolehtivat *vaalitoimitsijat*. Kussakin kotimaan yleisessä ennakköäänestyspaikassa on oltava ainakin kaksi vaalitoimitsijaa. Muissakin ennakköäänestyspaikoissa vaalitoimitsijoita voi tarvittaessa olla kaksi tai useampia.

Vaalitoimitsijat kotimaan yleiseen ennak-

Ennakköäänestyksestä kotimaan yleisessä ennakköäänestyspaikassa, Suomen edustustossa ja suomalaisessa laivassa sekä kotiäänestyksestä huolehtivat *vaalitoimitsijat*. Kussakin kotimaan yleisessä ennakköäänestyspaikassa on oltava ainakin kaksi vaalitoimitsijaa. Muissakin ennakköäänestyspaikoissa vaalitoimitsijoita voi tarvittaessa olla kaksi tai useampia.

Vaalitoimitsijat kotimaan yleiseen ennak-

koäänestyspaikkaan määrää kunnan keskusvaalilautakunta. Muutoin vaalitoimitsijoina ovat:

- 1) Suomen edustustossa sen päällikkö tai hänen nimeämänsä henkilö;
- 2) suomalaisessa laivassa sen päällikkö tai hänen määräämänsä laivassa palveleva henkilö;
- 3) kotiaänestyksessä kunnan keskusvaalilautakunnan puheenjohtajan määräämä vaalitoimikunnan jäsen tai varajäsen.

Ennakkoäänestystä kotimaan yleisessä ennakkoäänestyspaikassa toimitettaessa vähintään kahden vaalitoimitsijan on oltava yhtä aikaa saapuvilla. Muissa ennakkoäänestyspaikoissa, joihin vaalitoimitsijoita on nimetty tai määrätty kaksi tai useampia, riittää, että ennakkoäänestystä toimitettaessa on saapuvilla yksi vaalitoimitsija. Kunkin yksittäisen kotiaänestyksen toimittamisesta huolehtii yksi vaalitoimitsija.

Asianomaisissa vaaleissa ehdokkaana oleva henkilö ei voi olla vaalitoimitsijana.

koäänestyspaikkaan ja kotiaänestykseen määrää kunnan keskusvaalilautakunta. Muutoin vaalitoimitsijoina ovat:

- 1) Suomen edustustossa sen päällikkö tai hänen nimeämänsä henkilö;
- 2) suomalaisessa laivassa sen päällikkö tai hänen määräämänsä laivassa palveleva henkilö.

Ennakkoäänestystä kotimaan yleisessä ennakkoäänestyspaikassa toimitettaessa vähintään kahden vaalitoimitsijan on oltava yhtä aikaa saapuvilla. Muissa ennakkoäänestyspaikoissa, joihin vaalitoimitsijoita on nimetty tai määrätty kaksi tai useampia, riittää, että ennakkoäänestystä toimitettaessa on saapuvilla yksi vaalitoimitsija. Kunkin yksittäisen kotiaänestyksen toimittamisesta huolehtii yksi vaalitoimitsija.

Asianomaisissa vaaleissa ehdokkaana oleva henkilö ei voi olla vaalitoimitsijana.

18 §

Äänioikeusrekisterin perustaminen ja tiedot

Väestörekisterikeskus perustaa viimeistään 46. päivänä ennen vaalipäivää rekisterin, johon otetaan jokainen väestötietojärjestelmän tietojen mukaan tulevissa vaaleissa äänioikeutettu (*äänioikeusrekisteri*).

Jokaisesta äänioikeutetusta otetaan äänioikeusrekisteriin seuraavat tiedot sellaisina kuin ne ovat väestötietojärjestelmässä 51. päivänä ennen vaalipäivää kello 24:

- 1) henkilötunnus;
- 2) täydellinen nimi;
- 3) muissa kuin kunnallisvaaleissa 5 §:ssä tarkoitettu vaalipiiri;
- 4) kotikuntalaisia tarkoitettu kotikunta Suomessa;
- 5) äänestysalue;
- 6) äänestyspaikka vaalipäivänä ja sen osoite;
- 7) äidinkieli, jos se on islanti, norja, ruotsi tai tanska;
- 8) muissa kuin kunnallisvaaleissa asuinvaltio, jollei se ole Suomi;
- 9) maistraatti, jonka virka-alueella kotikun-

18 §

Äänioikeusrekisterin perustaminen ja tiedot

Väestörekisterikeskus perustaa viimeistään 46. päivänä ennen vaalipäivää rekisterin, johon otetaan jokainen väestötietojärjestelmän tietojen mukaan tulevissa vaaleissa äänioikeutettu (*äänioikeusrekisteri*).

Jokaisesta äänioikeutetusta otetaan äänioikeusrekisteriin seuraavat tiedot sellaisina kuin ne ovat väestötietojärjestelmässä 51. päivänä ennen vaalipäivää kello 24:

- 1) henkilötunnus;
- 2) täydellinen nimi;
- 3) muissa kuin kunnallisvaaleissa 5 §:ssä tarkoitettu vaalipiiri;
- 4) kotikuntalaisia tarkoitettu kotikunta Suomessa;
- 5) äänestysalue;
- 6) äänestyspaikka vaalipäivänä ja sen osoite;
- 7) äidinkieli, jos se on islanti, norja, ruotsi tai tanska;
- 8) muissa kuin kunnallisvaaleissa asuinvaltio, jollei se ole Suomi;
- 9) maistraatti, jonka virka-alueella kotikun-

ta on;

10) rekisteriin ottamisen päivämäärä.

Jollei äänioikeutetulla ole kotikuntaa Suomessa 51. päivänä ennen vaalipäivää, kotikunnan sijasta äänioikeusrekisteriin merkitään kotikuntalain mukainen väestökirjanpito-kunta. Jollei tämä kunta enää kuulu Suomen alueeseen, merkitään sen sijasta Helsingin kaupunki. Äänioikeutettu kuuluu tällöin valtuuston 8 §:n 1 momentin nojalla niitä äänioikeutettuja varten määräämään äänestysalueeseen, joita ei ole väestötietojärjestelmässä merkitty minkään kiinteistön kohdalle.

Äänioikeusrekisterin perustamisen jälkeen äänioikeutetun kohdalle rekisteriin merkitään:

1) kuolintieto, jos äänioikeutettu on kuollut;

2) jos henkilö on merkitty 26 §:ssä säädettyllä tavalla äänioikeusrekisterissä äänioikeut-ta vailla olevaksi, tieto siitä;

3) tiedot mahdollisesta oikaisuvaatimuksesta ja siihen annetuista päätöksistä;

4) tieto siitä, onko äänioikeutettu käyttänyt äänioikeuttaan.

Europarlamenttivaaleissa Suomessa äänioikeutettu Euroopan unionin muun jäsenvaltion kansalainen otetaan europarlamenttivaalien äänioikeusrekisteriin, jos hän on kirjallisesti ilmoittanut haluavansa käyttää äänioikeuttaan europarlamenttivaaleissa Suomessa. Lisäksi edellytetään, että hän ei ole, jos hänellä ilmoituksen jälkeen on ollut jatkuvasti kotikunta Suomessa, peruuttanut ilmoitustaan. Ilmoitus ja sen peruutus on tehtävä maistraatille viimeistään 80. päivänä ennen vaalipäivää ennen kello 16.

23 §

Äänioikeusrekisterin tietojen tarkastaminen

Äänioikeusrekisterin 18 §:n 2 ja 3 momentissa tarkoitettut tiedot lukuun ottamatta henki-

ta on;

10) rekisteriin ottamisen päivämäärä;

11) väestötietojärjestelmästä ja varmenne-palveluista annetun lain (661/2009) 36 §:ssä tarkoitettu turvakielto.

Jollei äänioikeutetulla ole kotikuntaa Suomessa 51. päivänä ennen vaalipäivää, kotikunnan sijasta äänioikeusrekisteriin merkitään kotikuntalain mukainen väestökirjanpito-kunta. Jollei tämä kunta enää kuulu Suomen alueeseen, merkitään sen sijasta Helsingin kaupunki. Äänioikeutettu kuuluu tällöin valtuuston 8 §:n 1 momentin nojalla niitä äänioikeutettuja varten määräämään äänestysalueeseen, joita ei ole väestötietojärjestelmässä merkitty minkään kiinteistön kohdalle.

Äänioikeusrekisterin perustamisen jälkeen äänioikeutetun kohdalle rekisteriin merkitään:

1) kuolintieto, jos äänioikeutettu on kuollut;

2) jos henkilö on merkitty 26 §:ssä säädettyllä tavalla äänioikeusrekisterissä äänioikeut-ta vailla olevaksi, tieto siitä;

3) tiedot mahdollisesta oikaisuvaatimuksesta ja siihen annetuista päätöksistä;

4) tieto siitä, onko äänioikeutettu käyttänyt äänioikeuttaan;

5) tieto 2 momentin 11 kohdassa tarkoitettusta turvakiellosta, jos se on talletettu väestötietojärjestelmään äänioikeusrekisterin perustamisen jälkeen.

Europarlamenttivaaleissa Suomessa äänioikeutettu Euroopan unionin muun jäsenvaltion kansalainen otetaan europarlamenttivaalien äänioikeusrekisteriin, jos hän on kirjallisesti ilmoittanut haluavansa käyttää äänioikeuttaan europarlamenttivaaleissa Suomessa. Lisäksi edellytetään, että hän ei ole, jos hänellä ilmoituksen jälkeen on ollut jatkuvasti kotikunta Suomessa, peruuttanut ilmoitustaan. Ilmoitus ja sen peruutus on tehtävä maistraatille viimeistään 80. päivänä ennen vaalipäivää ennen kello 16.

23 §

Äänioikeusrekisterin tietojen tarkastaminen

Äänioikeusrekisteriin 18 §:n 2 ja 3 momentin sekä 19 §:n nojalla merkityt tiedot lu-

lötunnuksia ovat tarkastusta varten nähtävillä maistraateissa tai puhelimitse maksutta saatavissa niistä ja, sen mukaan kuin Väestörekisterikeskus määrää, myös muissa paikoissa arkipäivinä virka-aikana 41. päivästä ennen vaalipäivää.

Maistraatit voivat antaa äänioikeusrekisteristä otteita. Ote annetaan maksutta sille, josta otteessa on tietoja, ja tässä laissa tarkoitetulle viranomaiselle.

Väestörekisterikeskus tiedottaa virallisessa lehdessä ja muulla sopivaksi katsomallaan tavalla äänioikeusrekisterin tietojen saatavillapidosta sekä siitä, miten oikaisuvaatimus tehdään.

Jos maistraatti on määrännyt väestötietolain (507/1993) 25 §:n 4 momentissa tarkoitetun henkilötietoja koskevan luovutuskiellon, äänioikeusrekisterissä olevista henkilötiedoista voidaan pitää tarkastusta varten nähtävinä vain tämän lain 18 §:n 2 momentin 2, 7 ja 10 kohdassa tarkoitetut tiedot.

28 §

Äänioikeusrekisterin lainvoimaisuus

Äänioikeusrekisteri on lainvoimainen 12. päivänä ennen vaalipäivää kello 12 lukien.

Lainvoimaista äänioikeusrekisteriä on vaaleissa noudatettava muuttamattomana. Äänioikeusrekisteriä pidetään lainvoimaisena sen estämättä, että hallinto-oikeus ei ole ennen äänioikeusrekisterin tulemistä lainvoimaiseksi antanut päätöstä sille tehtyyn valitukseen.

Jos joku on ilmeisen virheellisesti 26 §:n 1 momentin nojalla merkitty äänioikeusrekisterissä äänioikeutta vailla olevaksi, Väestörekisterikeskus voi poistaa merkinnän lainvoimaisesta äänioikeusrekisteristä.

Sen, joka esittää vaalilautakunnalle vaalipäivänä hallinto-oikeuden tai korkeimman hallinto-oikeuden päätöksen, jonka mukaan hän on äänioikeutettu, on annettava äänestää. Hän on velvollinen luovuttamaan päätöksen tai sen jäljennöksen vaalilautakunnalle.

kuun ottamatta henkilötunnuksia ovat tarkastusta varten nähtävillä maistraateissa tai puhelimitse maksutta saatavissa niistä ja, sen mukaan kuin Väestörekisterikeskus määrää, myös muissa paikoissa arkipäivinä virka-aikana 41. päivästä ennen vaalipäivää.

Maistraatit voivat antaa äänioikeusrekisteristä otteita. Ote annetaan maksutta sille, josta otteessa on tietoja, ja tässä laissa tarkoitetulle viranomaiselle.

Väestörekisterikeskus tiedottaa virallisessa lehdessä ja muulla sopivaksi katsomallaan tavalla äänioikeusrekisterin tietojen saatavillapidosta sekä siitä, miten oikaisuvaatimus tehdään.

Jos äänioikeusrekisteriin on merkitty henkilön kohdalle 18 §:n 2 momentin 11 kohdassa tai 4 momentin 5 kohdassa tarkoitettu tieto turvakiellosta, äänioikeusrekisterissä olevista henkilötiedoista voidaan pitää tarkastusta varten nähtävinä vain 18 §:n 2 momentin 2, 7 ja 10 kohdassa tarkoitetut tiedot.

28 §

Äänioikeusrekisterin lainvoimaisuus

Äänioikeusrekisteri on lainvoimainen 12. päivänä ennen vaalipäivää kello 12 lukien.

Lainvoimaista äänioikeusrekisteriä on vaaleissa noudatettava muuttamattomana. Äänioikeusrekisteriä pidetään lainvoimaisena sen estämättä, että hallinto-oikeus ei ole ennen äänioikeusrekisterin tulemistä lainvoimaiseksi antanut päätöstä sille tehtyyn valitukseen.

Jos joku on ilmeisen virheellisesti 26 §:n 1 tai 5 momentin nojalla merkitty äänioikeusrekisterissä äänioikeutta vailla olevaksi, Väestörekisterikeskus voi poistaa merkinnän lainvoimaisesta äänioikeusrekisteristä.

Sen, joka esittää vaalilautakunnalle vaalipäivänä hallinto-oikeuden tai korkeimman hallinto-oikeuden päätöksen, jonka mukaan hän on äänioikeutettu, on annettava äänestää. Hän on velvollinen luovuttamaan päätöksen tai sen jäljennöksen vaalilautakunnalle.

41 §

Ehdokaslistojen yhdistelmän laatiminen

Ehdokashakemukset käsittelevän viranomaisen on laadittava 31. päivänä ennen vaalipäivää pidettävässä kokouksessaan *ehdokaslistojen yhdistelmä*, jossa on samalle puolelle lehteä painettuna:

- 1) yhteinen otsikko sen selvittämiseksi, mitä vaaleja varten yhdistelmä on laadittu; sekä
- 2) puolueiden ehdokaslistat, yhteislistat ja yhteislistaan kuulumattomien valitsijayhdistysten ehdokaslistat.

Vaaliliittoon kuulumattomien ja vaaliliiton muodostaneiden puolueiden ehdokaslistat sekä yhteislistat ja yhteislistaan kuulumattomien valitsijayhdistysten ehdokaslistat sijoitetaan 37 §:n 2 ja 3 momentissa tarkoitettuun järjestykseen siten, että ensin ovat puolueiden ehdokaslistat ryhmiteltyinä vasemmalta oikealle, sitten yhteislistat vastaavalla tavalla ryhmiteltyinä ja lopuksi yhteislistaan kuulumattomien valitsijayhdistysten ehdokaslistat aakkosjärjestyksessä allekkain. Ehdokkaille annetaan tässä järjestyksessä numerot alkaen numerosta 2.

Jos puolueita, vaaliliittoja tai yhteislistoja on niin paljon, että niiden ryhmittely vasemmalta oikealle oleellisesti häiritsee yhdistelmän luettavuutta, ne tai osa niistä voidaan ryhmitellä yhdistelmään arvonnalla mukaisista järjestyksistä noudattaen myös allekkain. Vaaliliiton muodostaneiden puolueiden ehdokaslistat erotetaan riittävän selkeästi vaaliliittoon kuulumattomien puolueiden ehdokaslistoista. Vaaliliiton muodostaneiden puolueiden ehdokaslistojen alapuolelle tehdään merkintä siitä, että kyseiset puolueet ovat vaaliliitossa.

Puolueiden ja yhteislistojen ehdokkaiden tiedot merkitään asianomaisen puolueen nimen tai yhteislistan nimityksen alle ryhmiteltyinä yhdelle palstalle ylhäältä alaspäin tai, jos se ei ole ehdokkaiden suuren lukumäärän vuoksi tarkoituksenmukaista, kahdelle tai useammalle vierekkäiselle palstalle riveittäin vasemmalta oikealle. Yhteislistaan kuulumattomien ehdokkaiden tiedot merkitään äärimmäiseksi oikealle allekkain numerojärjestyksessä erotettuina selvästi toisistaan.

Jokaisesta ehdokkaasta merkitään yhdistelmään numero, nimi ja arvo, ammatti tai toimi

41 §

Ehdokaslistojen yhdistelmän laatiminen

Ehdokashakemukset käsittelevän viranomaisen on laadittava 31. päivänä ennen vaalipäivää *viimeistään kello 16 aloitettavassa* kokouksessaan *ehdokaslistojen yhdistelmä*, jossa on samalle puolelle lehteä painettuna:

- 1) yhteinen otsikko sen selvittämiseksi, mitä vaaleja varten yhdistelmä on laadittu; sekä
- 2) puolueiden ehdokaslistat, yhteislistat ja yhteislistaan kuulumattomien valitsijayhdistysten ehdokaslistat.

Vaaliliittoon kuulumattomien ja vaaliliiton muodostaneiden puolueiden ehdokaslistat sekä yhteislistat ja yhteislistaan kuulumattomien valitsijayhdistysten ehdokaslistat sijoitetaan 37 §:n 2 ja 3 momentissa tarkoitettuun järjestykseen siten, että ensin ovat puolueiden ehdokaslistat ryhmiteltyinä vasemmalta oikealle, sitten yhteislistat vastaavalla tavalla ryhmiteltyinä ja lopuksi yhteislistaan kuulumattomien valitsijayhdistysten ehdokaslistat aakkosjärjestyksessä allekkain. Ehdokkaille annetaan tässä järjestyksessä numerot alkaen numerosta 2.

Jos puolueita, vaaliliittoja tai yhteislistoja on niin paljon, että niiden ryhmittely vasemmalta oikealle oleellisesti häiritsee yhdistelmän luettavuutta, ne tai osa niistä voidaan ryhmitellä yhdistelmään arvonnalla mukaisista järjestyksistä noudattaen myös allekkain. Vaaliliiton muodostaneiden puolueiden ehdokaslistat erotetaan riittävän selkeästi vaaliliittoon kuulumattomien puolueiden ehdokaslistoista. Vaaliliiton muodostaneiden puolueiden ehdokaslistojen alapuolelle tehdään merkintä siitä, että kyseiset puolueet ovat vaaliliitossa.

Puolueiden ja yhteislistojen ehdokkaiden tiedot merkitään asianomaisen puolueen nimen tai yhteislistan nimityksen alle ryhmiteltyinä yhdelle *tai useammalle palstalle ylhäältä alaspäin*. Yhteislistaan kuulumattomien ehdokkaiden tiedot merkitään äärimmäiseksi oikealle allekkain numerojärjestyksessä erotettuina selvästi toisistaan.

Jokaisesta ehdokkaasta merkitään yhdistelmään numero, nimi ja arvo, ammatti tai

enintään kahta ilmaisua käyttäen sekä muissa kuin kunnallisvaaleissa kotikunta. Ehdokkaan etunimen rinnalla tai sen sijasta voidaan käyttää ehdokkaan yleisesti tunnettua puhuttelunimeä tai etunimeä lyhennettynä. Muita tietoja ehdokkaasta ei saa merkitä, paitsi jos ne ovat tarpeen henkilöllisyyden täsmentämiseksi. Yhdistelmään ei merkitä henkilötunnuksia.

Puolueiden nimet merkitään yhdistelmään noudattaen puoluelain (10/1969) 4 §:n ja yhdistyslain (503/1989) 9 §:n 2 momentin säännöksiä. Yhteislistalle merkitään sille ehdotettu nimitys tai, jos se ei huomautuksen jälkeenkään ole sen mukainen kuin siitä II osassa säädetään tai jos ehdotusta ei ole tehty, ehdokashakemukset käsittelevä viranomainen määrää nimityksen, joka ilmaisee vain yhteislistan järjestyksen yhdistelmässä muihin yhteislistoihin nähden. Yhteislistaan kuulumattomalle valitsijayhdistykselle ei merkitä nimitystä.

43 §

Valtakunnallinen ehdokasrekisteri

Oikeusministeriö perustaa rekisterin, johon otetaan kaikki koko maassa asianomaisissa vaaleissa ehdokaslistojen yhdistelmiin tai presidentinvaalin ehdokasluetteloon otetut ehdokkaat (*valtakunnallinen ehdokasrekisteri*).

Ehdokashakemukset käsittelevän viranomaisen on 38. päivänä ennen presidentinvaalin vaalipäivää ja 31. päivänä ennen muiden vaalien vaalipäivää huolehdittava siitä, että valtakunnalliseen ehdokasrekisteriin merkitään jokaisesta ehdokkaasta ehdokaslistojen yhdistelmässä tai presidentinvaalin ehdokasluettelossa olevat tiedot sekä henkilötunnus.

Ehdokasrekisteristä annetaan maksutta tietoja ehdokkaalle, ehdokkaan asettaneelle puolueelle ja yhteislistalle sekä tässä laissa tarkoitetuille viranomaisille.

Oikeusministeriö laatii tarvittaessa valtakunnallisesta ehdokasrekisteristä tulosteen, johon otetaan vaalipiireittäin tai kunnittain kunkin ehdokkaan tiedot henkilötunnusta lukuun ottamatta. Ministeriö huolehtii siitä, että

toimi enintään kahta ilmaisua käyttäen sekä muissa kuin kunnallisvaaleissa kotikunta. Ehdokkaan etunimen rinnalla tai sen sijasta voidaan käyttää ehdokkaan yleisesti tunnettua puhuttelunimeä tai etunimeä lyhennettynä. Muita tietoja ehdokkaasta ei saa merkitä, paitsi jos ne ovat tarpeen henkilöllisyyden täsmentämiseksi. Yhdistelmään ei merkitä henkilötunnuksia.

Puolueiden nimet merkitään yhdistelmään noudattaen puoluelain (10/1969) 4 §:n ja yhdistyslain (503/1989) 9 §:n 2 momentin säännöksiä. Yhteislistalle merkitään sille ehdotettu nimitys tai, jos se ei huomautuksen jälkeenkään ole sen mukainen kuin siitä II osassa säädetään tai jos ehdotusta ei ole tehty, ehdokashakemukset käsittelevä viranomainen määrää nimityksen, joka ilmaisee vain yhteislistan järjestyksen yhdistelmässä muihin yhteislistoihin nähden. Yhteislistaan kuulumattomalle valitsijayhdistykselle ei merkitä nimitystä.

43 §

Valtakunnallinen ehdokasrekisteri

Oikeusministeriö perustaa rekisterin, johon otetaan kaikki koko maassa asianomaisissa vaaleissa ehdokaslistojen yhdistelmiin tai presidentinvaalin ehdokasluetteloon otetut ehdokkaat (*valtakunnallinen ehdokasrekisteri*).

Ehdokashakemukset käsittelevän viranomaisen on 38. päivänä ennen presidentinvaalin vaalipäivää ja 31. päivänä ennen muiden vaalien vaalipäivää huolehdittava siitä, että valtakunnalliseen ehdokasrekisteriin merkitään jokaisesta ehdokkaasta ehdokaslistojen yhdistelmässä tai presidentinvaalin ehdokasluettelossa olevat tiedot, *ikä vaalipäivänä* sekä henkilötunnus.

Ehdokasrekisteristä annetaan maksutta tietoja ehdokkaalle, ehdokkaan asettaneelle puolueelle ja yhteislistalle sekä tässä laissa tarkoitetuille viranomaisille.

Oikeusministeriö laatii tarvittaessa valtakunnallisesta ehdokasrekisteristä tulosteen, johon otetaan vaalipiireittäin tai kunnittain kunkin ehdokkaan *ehdokaslistojen yhdistelmässä olevat tiedot*. Ministeriö huolehtii sii-

tulostetta toimitetaan tarpeellinen määrä kuntien keskusvaalilautakunnille, vaalitoimikunnille ja kotimaan ennakkoäänestyspaikkojen vaalitoimitsijoille sekä ulkoasiainministeriölle jaettavaksi edelleen ennakkoäänestyspaikkoina oleviin Suomen edustustoihin ja suomalaisiin laivoihin.

tä, että tulostetta toimitetaan tarpeellinen määrä kuntien keskusvaalilautakunnille, vaalitoimikunnille ja kotimaan ennakkoäänestyspaikkojen vaalitoimitsijoille sekä ulkoasiainministeriölle jaettavaksi edelleen ennakkoäänestyspaikkoina oleviin Suomen edustustoihin ja suomalaisiin laivoihin.

48 §

Ennakkoäänestysajat

Ennakkoäänestys toimitetaan ennakkoäänestyksen ajanjaksona:

1) kotimaan yleisessä ennakkoäänestyspaikassa kunnanhallituksen päätöksellä määrätynä aikana, joka ei saa olla arkipäivisin ennen kello 8:aa eikä kello 20:n jälkeen eikä lauantaisin ja sunnuntaisin ennen kello 10:tä eikä kello 16:n jälkeen;

2) Suomen edustustossa jokaisena päivänä edustuston päällikön määrääminä aikoina, ei kuitenkaan pitkäperjantaina, ensimmäisenä pääsiäispäivänä, helluntaipäivänä, juhannuspäivänä, jouluaattona eikä ensimmäisenä tai toisena joulupäivänä;

3) laitoksessa vähintään yhtenä ja enintään kahtena päivänä vaalitoimikunnan määrääminä aikoina;

4) suomalaisessa laivassa vähintään yhtenä päivänä laivan päällikön määrääminä aikoina;

5) kotiaänestyksessä äänestäjälle erikseen ilmoitettuna, kello 9:n ja 20:n välisenä aikana.

Sen lisäksi, mitä 1 momentin 1 kohdassa säädetään, ennakkoäänestystä ei toimiteta uudenvuodenaattona tai -päivänä, loppiaisenä, ensimmäisenä pääsiäispäivänä, vapunaattona tai -päivänä, helluntaipäivänä, juhannusaattona tai -päivänä, itsenäisyyspäivänä, jouluaattona eikä ensimmäisenä tai toisena joulupäivänä.

Äänioikeutettu, joka 1 momentissa tarkoitettuna aikana on saapunut asianomaiseen ennakkoäänestyspaikkaan, mutta ei ole voinut käyttää äänioikeuttaan vielä tuona aikana, saa äänestää sanotun ajan päätyttyäkin.

48 §

Ennakkoäänestysajat

Ennakkoäänestys toimitetaan ennakkoäänestyksen ajanjaksona:

1) kotimaan yleisessä ennakkoäänestyspaikassa kunnanhallituksen päätöksellä määrätynä aikana, joka ei saa olla arkipäivisin ennen kello 8:aa eikä kello 20:n jälkeen eikä lauantaisin ja sunnuntaisin ennen kello 9:ää eikä kello 18:n jälkeen;

2) Suomen edustustossa jokaisena päivänä edustuston päällikön määrääminä aikoina, ei kuitenkaan pitkäperjantaina, ensimmäisenä pääsiäispäivänä, helluntaipäivänä, juhannuspäivänä, jouluaattona eikä ensimmäisenä tai toisena joulupäivänä;

3) laitoksessa vähintään yhtenä ja enintään kahtena päivänä vaalitoimikunnan määrääminä aikoina;

4) suomalaisessa laivassa vähintään yhtenä päivänä laivan päällikön määrääminä aikoina;

5) kotiaänestyksessä äänestäjälle erikseen ilmoitettuna, kello 9:n ja 20:n välisenä aikana.

Sen lisäksi, mitä 1 momentin 1 kohdassa säädetään, ennakkoäänestystä ei toimiteta uudenvuodenaattona tai -päivänä, loppiaisenä, ensimmäisenä pääsiäispäivänä, vapunaattona tai -päivänä, *helatorstaina*, helluntaipäivänä, juhannusaattona tai -päivänä, itsenäisyyspäivänä, jouluaattona eikä ensimmäisenä tai toisena joulupäivänä.

Äänioikeutettu, joka 1 momentissa tarkoitettuna aikana on saapunut asianomaiseen ennakkoäänestyspaikkaan, mutta ei ole voinut käyttää äänioikeuttaan vielä tuona aikana, saa äänestää sanotun ajan päätyttyäkin.

59 §

Lähetekirje

Lähetekirje on osoitettava sen kunnan keskusvaalilautakunnalle, joka on merkitty ääni-oikeusrekisteriin äänestäjän kohdalle.

Lähetekirjeessä on oltava äänestäjästä seuraavat tiedot:

- 1) täydellinen nimi;
- 2) henkilötunnus tai syntymäaika, jollei lähetekirjeeseen tehdä 60 §:n 2 momentissa tarkoitettua lähetekirjeen kuittausmerkintää;
- 3) nykyinen osoite, jos lähetekirjeenä käytetään erillistä lähetekirjelomaketta, johon ei tehdä lähetekirjeen kuittausmerkintää.

Äänestäjän on allekirjoitettava lähetekirjeessä oleva vakuutus siitä, että hän itse vaalilaisuuden säilyttäen on täyttänyt äänestyslipun ja sulkenut sen leimattuna vaalikuoreen.

Kotiaänestyksessä äänestäjän on lisäksi allekirjoitettava kotiaänestyksen lähetekirjelomakkeessa oleva vakuutus siitä, että hänen kykynsä liikkua tai toimia on siinä määrin rajoittunut, ettei hän pääse äänestys- eikä ennakkoäänestyspaikkaan ilman kohtuuttomia vaikeuksia.

71 §

Vaaliluettelot ja niiden toimittaminen

Ennakkoäänestyksen päätyttyä oikeusministeriö huolehtii siitä, että äänioikeusrekisteristä tulostetaan alkaen 4. päivänä ennen vaalipäivää kello 19 *vaaliluettelot* äänestysalueittain ja että luettelot toimitetaan kuntien keskusvaalilautakunnille hyvissä ajoin ennen vaalipäivää. Ministeriö voi määrätä, että keskusvaalilautakunta tulostaa vaaliluettelot kunnan äänestysalueiden osalta. Ministeriö voi myös määrätä, että vaaliluetteloissa olevat tiedot toimitetaan keskusvaalilautakunnalle konekielisinä.

Vaaliluetteloihin otetaan vain ne henkilöt, jotka äänioikeusrekisteriin tehtyjen merkintöjen mukaan eivät ole käyttäneet äänioikeuttaan ennakkoäänestyksessä. Vaaliluettelot tu-

59 §

Lähetekirje

Lähetekirje on osoitettava sen kunnan keskusvaalilautakunnalle, joka on merkitty äänioikeusrekisteriin äänestäjän kohdalle.

Lähetekirjeessä on oltava äänestäjästä seuraavat tiedot:

- 1) täydellinen nimi;
- 2) *henkilötunnus, jos lähetekirjeeseen tehdään 60 §:n 2 momentissa tarkoitettu lähetekirjeen kuittausmerkintä;*
- 3) *henkilötunnus tai syntymäaika ja nykyinen osoite, jos lähetekirjeenä käytetään erillistä lähetekirjelomaketta tai kotiaänestyksen lähetekirjelomaketta, johon ei tehdä lähetekirjeen kuittausmerkintää.*

Äänestäjän on allekirjoitettava lähetekirjeessä oleva vakuutus siitä, että hän itse vaalilaisuuden säilyttäen on täyttänyt äänestyslipun ja sulkenut sen leimattuna vaalikuoreen.

Kotiaänestyksessä äänestäjän on lisäksi allekirjoitettava kotiaänestyksen lähetekirjelomakkeessa oleva vakuutus siitä, että hänen kykynsä liikkua tai toimia on siinä määrin rajoittunut, ettei hän pääse äänestys- eikä ennakkoäänestyspaikkaan ilman kohtuuttomia vaikeuksia.

71 §

Vaaliluettelot ja niiden toimittaminen

Ennakkoäänestyksen päätyttyä oikeusministeriö huolehtii siitä, että äänioikeusrekisteristä tulostetaan alkaen 4. päivänä ennen vaalipäivää kello 19 *vaaliluettelot* äänestysalueittain ja että luettelot toimitetaan kuntien keskusvaalilautakunnille hyvissä ajoin ennen vaalipäivää. Ministeriö voi määrätä, että keskusvaalilautakunta tulostaa vaaliluettelot kunnan äänestysalueiden osalta. Ministeriö voi myös määrätä, että vaaliluetteloissa olevat tiedot toimitetaan keskusvaalilautakunnalle konekielisinä.

Vaaliluetteloihin otetaan vain ne henkilöt, jotka äänioikeusrekisteriin tehtyjen merkintöjen mukaan eivät ole käyttäneet äänioikeuttaan ennakkoäänestyksessä. Vaaliluettelot tu-

lostetaan äänestysalueittain henkilöiden nimien mukaisessa aakkosjärjestyksessä tai oikeusministeriön määräämällä tavalla. Vaaliluetteloissa ovat otsikkotietoina eduskuntavaaleissa, presidentinvaalissa ja europarlamenttivaaleissa vaalipiiri ja kaikissa vaaleissa kunta ja äänestysalue sekä jokaisesta henkilöstä hänen täydellinen nimensä ja henkilötunnuksensa.

Oikeusministeriö voi tarvittaessa erityisestä syystä määrätä, että vaaliluettelot tulostetaan äänioikeusrekisteristä heti rekisterin tultua lainvoimaiseksi ja että ne viipymättä toimitetaan asianomaiselle kunnan keskusvaalilautakunnalle.

Kunnan keskusvaalilautakunnan on huolehdittava siitä, että vaaliluettelot ovat ennen vaalipäivän äänestyksen alkamista vaalilautakuntien käytettävissä. Vaaliluettelot eivät ole julkisia, ennen kuin vaalipäivän äänestys on päättynyt. Jos presidentinvaalissa toimitetaan toinen vaali, ensimmäisen vaalin vaaliluettelot ovat julkisia vasta toisen vaalin vaalipäivän äänestyksen päätyttyä.

lostetaan äänestysalueittain henkilöiden nimien mukaisessa aakkosjärjestyksessä tai oikeusministeriön määräämällä tavalla. Vaaliluetteloissa ovat otsikkotietoina eduskuntavaaleissa, presidentinvaalissa ja europarlamenttivaaleissa vaalipiiri ja kaikissa vaaleissa kunta ja äänestysalue sekä jokaisesta henkilöstä hänen täydellinen nimensä ja henkilötunnuksensa. *Jos äänioikeusrekisteriin on merkitty henkilön kohdalle 18 §:n 2 momentin 11 kohdassa tai 4 momentin 5 kohdassa tarkoitettu tieto turvakiellosta, myös vaaliluetteloon tulostetaan merkintä siitä.*

Oikeusministeriö voi tarvittaessa erityisestä syystä määrätä, että vaaliluettelot tulostetaan äänioikeusrekisteristä heti rekisterin tultua lainvoimaiseksi ja että ne viipymättä toimitetaan asianomaiselle kunnan keskusvaalilautakunnalle.

Kunnan keskusvaalilautakunnan on huolehdittava siitä, että vaaliluettelot ovat ennen vaalipäivän äänestyksen alkamista vaalilautakuntien käytettävissä. Vaaliluettelot eivät ole julkisia, ennen kuin vaalipäivän äänestys on päättynyt. Jos presidentinvaalissa toimitetaan toinen vaali, ensimmäisen vaalin vaaliluettelot ovat julkisia vasta toisen vaalin vaalipäivän äänestyksen päätyttyä. *Vaaliluettelon tiedot eivät kuitenkaan ole julkisia niiden henkilöiden osalta, joiden kohdalle on tulostettu 2 momentissa tarkoitettu merkintä turvakiellosta.*

76 §

Äänestäminen vaalipäivänä

Äänestäjällä on oikeus äänestää eduskuntavaaleissa ja kunnallisvaaleissa sen vaalipiirin tai kunnan ehdokaslistojen yhdistelmässä olevaa ehdokasta, jossa äänestäjä on asianomaisissa vaaleissa merkitty äänioikeutetuksi, europarlamenttivaaleissa ehdokaslistojen yhdistelmässä olevaa ehdokasta ja presidentinvaalissa ehdokasluettelossa olevaa ehdokasta.

Äänestäjän on niin selvästi merkittävä äänestyslippuun sen ehdokkaan numero, jonka hyväksi hän antaa äänensä, ettei voi syntyä epä tietoisuutta siitä, ketä ehdokasta hän tarkoittaa. Merkintä on tehtävä äänestyskopissa

76 §

Äänestäminen vaalipäivänä

Äänestäjällä on oikeus äänestää eduskuntavaaleissa ja kunnallisvaaleissa sen vaalipiirin tai kunnan ehdokaslistojen yhdistelmässä olevaa ehdokasta, jossa äänestäjä on asianomaisissa vaaleissa merkitty äänioikeutetuksi, europarlamenttivaaleissa ehdokaslistojen yhdistelmässä olevaa ehdokasta ja presidentinvaalissa ehdokasluettelossa olevaa ehdokasta.

Äänestäjän on niin selvästi merkittävä äänestyslippuun sen ehdokkaan numero, jonka hyväksi hän antaa äänensä, ettei voi syntyä epä tietoisuutta siitä, ketä ehdokasta hän tarkoittaa. Merkintä on tehtävä äänestyskopissa

siten, että vaalisalaisuus säilyy.

tai, jos se ei ole mahdollista ilman äänestäjälle aiheutuvaa kohtuutonta häittoa, muutoin siten, että vaalisalaisuus säilyy.

87 §

Äänten tarkastuslaskenta

Vaalipäivää seuraavana maanantaina kello 9 on ryhdyttävä tarkastamaan vaalipäivän äänestyksessä annettuja äänestyslippuja sekä vaalilautakuntien ja 82 §:n 4 momentissa tarkoitettuja kuntien keskusvaalilautakuntien laskelmia. Tarkastuslaskennassa on päätettävä, mitkä äänestysliput luetaan ehdokkaiden hyväksi ja mitkä jätetään mitättöminä huomioon ottamatta.

Kunkin ehdokkaan hyväksi ennakoäänestyksessä ja vaalipäivän äänestyksessä annetut hyväksytyt äänet on laskettava yhteen.

87 §

Äänten tarkastuslaskenta

Vaalipäivää seuraavana maanantaina *vii*meistään kello 12 on ryhdyttävä tarkastamaan vaalipäivän äänestyksessä annettuja äänestyslippuja sekä vaalilautakuntien ja 82 §:n 4 momentissa tarkoitettuja kuntien keskusvaalilautakuntien laskelmia. Tarkastuslaskennassa on päätettävä, mitkä äänestysliput luetaan ehdokkaiden hyväksi ja mitkä jätetään mitättöminä huomioon ottamatta.

Kunkin ehdokkaan hyväksi ennakoäänestyksessä ja vaalipäivän äänestyksessä annetut hyväksytyt äänet on laskettava yhteen.

94 §

Eduskuntavaalien tuloksen vahvistaminen ja julkaiseminen sekä tuloksesta tiedottaminen

Vaalipiirilautakunta vahvistaa vaalien tuloksen 3. päivänä vaalipäivän jälkeen kello 18 aloitettavassa kokouksessa.

Vaalipiirilautakunnan on julkaistava vaalien tulos valitusosoituksineen tiedoksipanolla lautakunnassa ja ilmoitettava tiedoksipanossaan myös, kuka on kunkin valitun varaedustaja, sekä laadittava viipymättä kullekin valitulle valtakirja ja toimitettava valtakirjat viipymättä eduskuntaan annettaviksi valituille.

Vaalipiirilautakunnan tulee heti antaa tieto vaalin tuloksesta oikeusministeriölle sen määrämällä tavalla sekä lisäksi vaalipiirin kuntien keskusvaalilautakunnille sekä ilmoitettava tulos ja valittujen vertausluvut ja äänimäärät niitä puolueita edustavissa, vaalipiirissä eniten leviävissä sanomalehdissä, joista ehdokkaita on valittu.

94 §

Eduskuntavaalien tuloksen vahvistaminen ja julkaiseminen sekä tuloksesta tiedottaminen

Vaalipiirilautakunta vahvistaa vaalien tuloksen 3. päivänä vaalipäivän jälkeen *vii*meistään kello 18 aloitettavassa kokouksessa.

Vaalipiirilautakunnan on julkaistava vaalien tulos valitusosoituksineen tiedoksipanolla lautakunnassa ja ilmoitettava tiedoksipanossaan myös, kuka on kunkin valitun varaedustaja, sekä laadittava viipymättä kullekin valitulle valtakirja ja toimitettava valtakirjat viipymättä eduskuntaan annettaviksi valituille.

Vaalipiirilautakunnan tulee heti antaa tieto vaalin tuloksesta oikeusministeriölle sen määrämällä tavalla sekä lisäksi vaalipiirin kuntien keskusvaalilautakunnille sekä ilmoitettava tulos ja valittujen vertausluvut ja äänimäärät niitä puolueita edustavissa, vaalipiirissä eniten leviävissä sanomalehdissä, joista ehdokkaita on valittu.

95 §

Kunnallisvaalien tuloksen vahvistaminen ja julkaiseminen sekä tuloksesta tiedottaminen

Kunnan keskusvaalilautakunta vahvistaa vaalien tuloksen 3. päivänä vaalipäivän jälkeen kello 18 aloitettavassa kokouksessaan.

Kunnan keskusvaalilautakunnan on viipymättä:

1) julkaistava vaalien tulos laittamalla sen sisältävä pöytäkirja valitusosoituksineen kunnan julkisten kuulutusten ilmoitustaululle seitsemän päivän ajaksi;

2) annettava luettelo valtuutetuiksi valituista ja heidän varajäsenistään valtuustolle ja tiedotettava siitä sillä tavalla kuin kunnan ilmoitukset kunnassa saatetaan tiedoksi; sekä

3) annettava tieto vaalien tuloksesta oikeusministeriölle sen määrämällä tavalla.

120 §

Vaaliasiamiehet

Kullakin ehdokkaita asettavalla puolueella ja ehdokkaan asettavalla valitsijayhdistyksellä tulee olla vaalipiirissä vaaliasiamies (*puolueen vaaliasiamies* ja *valitsijayhdistyksen vaaliasiamies*) ja jokaisella vaaliasiamiehellä varamies. Lisäksi yhteislistan muodostaneitten valitsijayhdistysten on valtuutettava jonkin valitsijayhdistyksen vaaliasiamies toimimaan *yhteislistan vaaliasiamiehenä* ja toinen hänen varamiehenään.

Puolueen tai yhteislistan vaaliasiamies ei saa olla toisen puolueen tai yhteislistan vaaliasiamiehenä. Valitsijayhdistyksen vaaliasiamies ei saa olla puolueen vaaliasiamiehenä eikä muun yhteislistan vaaliasiamiehenä kuin mihin hänen valitsijayhdistyksensä kuuluu eikä toisen valitsijayhdistyksen vaaliasiamiehenä. Puolueen tai valitsijayhdistyksen vaaliasiamies ei saa olla vaalipiirilautakunnan eikä kunnan keskusvaalilautakunnan jäsenenä tai varajäsenenä.

Vaaliasiamiehen puolesta saa tässä laissa tarkoitetun hakemuksen, ilmoituksen tai oikeisuuden tehdä hänen kirjallisesti valtuuttamansa henkilö. Mitä tässä laissa säädetään puolue-

95 §

Kunnallisvaalien tuloksen vahvistaminen ja julkaiseminen sekä tuloksesta tiedottaminen

Kunnan keskusvaalilautakunta vahvistaa vaalien tuloksen 3. päivänä vaalipäivän jälkeen *viimeistään* kello 18 aloitettavassa kokouksessaan.

Kunnan keskusvaalilautakunnan on viipymättä:

1) julkaistava vaalien tulos laittamalla sen sisältävä pöytäkirja valitusosoituksineen kunnan julkisten kuulutusten ilmoitustaululle seitsemän päivän ajaksi;

2) annettava luettelo valtuutetuiksi valituista ja heidän varajäsenistään valtuustolle ja tiedotettava siitä sillä tavalla kuin kunnan ilmoitukset kunnassa saatetaan tiedoksi; sekä

3) annettava tieto vaalien tuloksesta oikeusministeriölle sen määrämällä tavalla.

120 §

Vaaliasiamiehet

Kullakin ehdokkaita asettavalla puolueella ja ehdokkaan asettavalla valitsijayhdistyksellä tulee olla vaalipiirissä vaaliasiamies (*puolueen vaaliasiamies* ja *valitsijayhdistyksen vaaliasiamies*) ja jokaisella vaaliasiamiehellä varamies. Lisäksi yhteislistan muodostaneitten valitsijayhdistysten on valtuutettava jonkin valitsijayhdistyksen vaaliasiamies toimimaan *yhteislistan vaaliasiamiehenä* ja toinen hänen varamiehenään.

Puolueen tai yhteislistan vaaliasiamies ei saa olla toisen puolueen tai yhteislistan vaaliasiamiehenä. Valitsijayhdistyksen vaaliasiamies ei saa olla puolueen vaaliasiamiehenä eikä muun yhteislistan vaaliasiamiehenä kuin mihin hänen valitsijayhdistyksensä kuuluu eikä toisen valitsijayhdistyksen vaaliasiamiehenä. Puolueen tai valitsijayhdistyksen vaaliasiamies ei saa olla vaalipiirilautakunnan eikä kunnan keskusvaalilautakunnan jäsenenä tai varajäsenenä.

Vaaliasiamiehen puolesta saa tässä laissa tarkoitetun hakemuksen, ilmoituksen tai oikeisuuden tehdä hänen kirjallisesti valtuuttamansa henkilö. Mitä tässä laissa säädetään puolue-

een, yhteislistan tai valitsijayhdistyksen vaaliasiamiehestä, on soveltuvin osin voimassa hänen varamiehestään.

Puolueen on viimeistään 48. päivänä ennen vaalipäivää ilmoitettava vaalipiirilautakunnalle puolueen vaaliasiamiehen ja hänen varamiehensä nimi ja yhteystiedot.

124 §

Valitsijayhdistyksen ehdokashakemus

Valitsijayhdistyksen ehdokashakemukseen on liitettävä:

1) ehdotus valitsijayhdistyksen ehdokaslistaksi, jossa ehdokkaasta on 122 §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitetut tiedot;

2) ehdokkaan allekirjoittama ja hänen henkilötunnuksellaan varustettu suostumus hänet asettaneen valitsijayhdistyksen ehdokkaaksi ja suostumus ottaa vastaan edustajantoimi sekä vakuutus, ettei hän ole samoissa vaaleissa suostunut toisen valitsijayhdistyksen eikä puolueen ehdokkaaksi eikä ehdokkaaksi toisessa vaalipiirissä; ja

3) valitsijayhdistyksen perustamisasiakirja.

Valitsijayhdistyksen vaaliasiamiehen on päivättävä ja allekirjoitettava ehdokashakemus ja vakuutettava siinä, että ehdokas on vaalikelpoinen ja että valitsijayhdistyksen jäsenet ovat itse allekirjoittaneet perustamisasiakirjan.

131 §

Vaaliasiamiehet

Kullakin ehdokkaan asettavalla puolueella ja ehdokkaan asettavalla valitsijayhdistyksellä tulee olla vaaliasiamies ja jokaisella vaaliasiamiehellä varamies.

Puolueen vaaliasiamies ei saa olla toisen puolueen vaaliasiamiehenä. Valitsijayhdistyksen vaaliasiamies ei saa olla puolueen eikä toisen valitsijayhdistyksen vaaliasiamiehenä. Puolueen tai valitsijayhdistyksen vaaliasiamies ei saa olla vaalipiirilautakunnan eikä kunnan keskusvaalilautakunnan jäsenenä tai

een, yhteislistan tai valitsijayhdistyksen vaaliasiamiehestä, on soveltuvin osin voimassa hänen varamiehestään.

Puolueen on viimeistään 48. päivänä ennen vaalipäivää ilmoitettava vaalipiirilautakunnalle puolueen vaaliasiamiehen ja hänen varamiehensä nimi, *henkilötunnus* ja yhteystiedot.

124 §

Valitsijayhdistyksen ehdokashakemus

Valitsijayhdistyksen ehdokashakemukseen on liitettävä:

1) ehdotus valitsijayhdistyksen ehdokaslistaksi, jossa ehdokkaasta on 122 §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitetut tiedot;

2) ehdokkaan allekirjoittama ja hänen henkilötunnuksellaan varustettu suostumus hänet asettaneen valitsijayhdistyksen ehdokkaaksi ja suostumus ottaa vastaan edustajantoimi sekä vakuutus, ettei hän ole samoissa vaaleissa suostunut toisen valitsijayhdistyksen eikä puolueen ehdokkaaksi eikä ehdokkaaksi toisessa vaalipiirissä; ja

3) valitsijayhdistyksen perustamisasiakirja.

Valitsijayhdistyksen vaaliasiamiehen on päivättävä ja allekirjoitettava ehdokashakemus, *merkittävä siihen henkilötunnuksensa sekä* vakuutettava siinä, että ehdokas on vaalikelpoinen ja että valitsijayhdistyksen jäsenet ovat itse allekirjoittaneet perustamisasiakirjan.

131 §

Vaaliasiamiehet

Kullakin ehdokkaan asettavalla puolueella ja ehdokkaan asettavalla valitsijayhdistyksellä tulee olla vaaliasiamies ja jokaisella vaaliasiamiehellä varamies.

Puolueen vaaliasiamies ei saa olla toisen puolueen vaaliasiamiehenä. Valitsijayhdistyksen vaaliasiamies ei saa olla puolueen eikä toisen valitsijayhdistyksen vaaliasiamiehenä. Puolueen tai valitsijayhdistyksen vaaliasiamies ei saa olla vaalipiirilautakunnan eikä kunnan keskusvaalilautakunnan jäsenenä

varajäsenenä.

Vaaliasiamiehen puolesta saa tässä laissa tarkoitetun hakemuksen, ilmoituksen tai oikeisuuden tehdä hänen kirjallisesti valtuuttamansa henkilö. Mitä tässä laissa säädetään puolueen tai valitsijayhdistyksen vaaliasiamiehestä, on soveltuvin osin voimassa hänen varamiehestään.

Puolueen ja valitsijayhdistyksen on viimeistään 48. päivänä ennen vaalipäivää ilmoitettava Helsingin vaalipiirilautakunnalle puolueen tai valitsijayhdistyksen vaaliasiamiehen ja hänen varamiehensä nimi ja yhteystiedot.

nä tai varajäsenenä.

Vaaliasiamiehen puolesta saa tässä laissa tarkoitetun hakemuksen, ilmoituksen tai oikeisuuden tehdä hänen kirjallisesti valtuuttamansa henkilö. Mitä tässä laissa säädetään puolueen tai valitsijayhdistyksen vaaliasiamiehestä, on soveltuvin osin voimassa hänen varamiehestään.

Puolueen ja valitsijayhdistyksen on viimeistään 48. päivänä ennen vaalipäivää ilmoitettava Helsingin vaalipiirilautakunnalle puolueen tai valitsijayhdistyksen vaaliasiamiehen ja hänen varamiehensä nimi, *henkilötunnus* ja yhteystiedot.

135 §

Tiedonanto ehdokkaista

Helsingin vaalipiirilautakunta ilmoittaa asetetut ehdokkaat tiedonannolla oikeusministeriölle. Ilmoitus on tehtävä heti, kun ehdokkaiden keskinäinen järjestys on 37 §:n 1 ja 4 momentin mukaisesti määrätty tai, jos 36 §:n 3 momentissa tarkoitettu huomautus on tehty, viimeistään 38. päivänä ennen vaalipäivää. Ministeriön on julkaistava lautakunnan tiedonanto viipymättä Suomen säädöskoelmassa.

150 §

Valitsijayhdistyksen perustaminen

Valitsijayhdistyksen perustamiseen ehdokkaan asettamiseksi kunnallisvaaleja varten tarvitaan vähintään kymmenen äänioikeutettua kunnan asukasta. Kunnan asukasluvun vähäisyyden johdosta oikeusministeriö voi määrätä, että valitsijayhdistyksen saa perustaa pienempikin määrä äänioikeutettuja kunnan asukkaita. Valitsijayhdistyksen perustajia on kuitenkin oltava vähintään kolme. Ministeriön päätös on julkaistava Suomen säädöskoelmassa viimeistään vaalivuoden toukokuun aikana.

Valitsijayhdistys perustetaan laatimalla päivätty ja allekirjoitettu perustamisasiakirja, jossa on oltava seuraavat tiedot:

135 §

Tiedonanto ehdokkaista

Helsingin vaalipiirilautakunta *laatii* viimeistään 38. päivänä ennen vaalipäivää *asetetuista ehdokkaista tiedonannon ja julkaisee sen Suomen säädöskoelmassa.*

150 §

Valitsijayhdistyksen perustaminen

Valitsijayhdistyksen perustamiseen ehdokkaan asettamiseksi kunnallisvaaleja varten tarvitaan vähintään kymmenen äänioikeutettua kunnan asukasta. *Kunnassa, jonka asukasluku on väestötietojärjestelmässä vaalivuoden toukokuun 31 päivän päättyessä olevien tietojen mukaan enintään 1500, saa valitsijayhdistyksen kuitenkin perustaa vähintään kolme äänioikeutettua kunnan asukasta ja kunnassa, jonka asukasluku on yli 1500, mutta enintään 2000, saa valitsijayhdistyksen perustaa vähintään viisi äänioikeutettua kunnan asukasta.*

Valitsijayhdistys perustetaan laatimalla päivätty ja allekirjoitettu perustamisasiakirja, jossa on oltava seuraavat tiedot:

1) maininta siitä, mitkä kunnallisvaalit ovat kyseessä;

2) ehdokkaan nimi ja arvo, ammatti tai toimi enintään kahta ilmaisua käyttäen;

3) jokaisen jäsenen nimi, syntymäaika ja osoite;

4) jokaisen jäsenen allekirjoittama vakuutus siitä, että hän on kysymyksessä olevissa vaaleissa asianomaisessa kunnassa äänioikeutettu;

5) valitsijayhdistyksen vaaliasiamiehen ja hänen varamiehensä nimi ja yhteystiedot.

Äänioikeutettu voi olla jäsenenä vain yhdessä valitsijayhdistyksessä. Jos hän on jäsenenä kahdessa tai useammassa valitsijayhdistyksessä, kunnan keskusvaalilautakunnan on poistettava hänen nimensä kaikista perustamisasiakirjoista.

153 §

Puolueen ehdokashakemus

Puolueen ehdokashakemukseen on liitettävä:

1) ehdotus puolueen ehdokaslistaksi, jossa on mainittava siinä järjestyksessä kuin ehdokkaat ehdokaslistojen yhdistelmässä asetetaan, kunkin ehdokkaan nimi ja arvo, ammatti tai toimi enintään kahta ilmaisua käyttäen; Etunimen rinnalla tai sen sijasta voidaan käyttää yleisesti tunnettua ehdokkaan puhuteluimeä tai etunimeä lyhennettynä; Ehdokaslistassa ei saa olla muita merkintöjä, paitsi jos ne ovat tarpeen ehdokkaan henkilöllisyyden täsmentämiseksi;

2) kunkin ehdokkaan allekirjoittama ja hänen henkilötunnuksellaan varustettu suostumus hänet asettaneen puolueen ehdokkaaksi ja suostumus ottaa vastaan valtuutetun toimii sekä vakuutus, ettei hän ole samoissa vaaleissa suostunut toisen puolueen eikä valitsijayhdistyksen ehdokkaaksi;

3) puolueen nimen kirjoittamiseen oikeutettujen antama ilmoitus siitä, että yhdistys, jonka puolesta puolueen vaaliasiamies esiintyy, edustaa puolueen henkilöjäseniä kunnassa; ja

4) puoluetta edustavan yhdistyksen antama ilmoitus puolueen vaaliasiamiehen ja hänen varamiehensä nimestä ja yhteystiedoista sekä

1) maininta siitä, mitkä kunnallisvaalit ovat kyseessä;

2) ehdokkaan nimi ja arvo, ammatti tai toimi enintään kahta ilmaisua käyttäen;

3) jokaisen jäsenen nimi, syntymäaika ja osoite;

4) jokaisen jäsenen allekirjoittama vakuutus siitä, että hän on kysymyksessä olevissa vaaleissa asianomaisessa kunnassa äänioikeutettu;

5) valitsijayhdistyksen vaaliasiamiehen ja hänen varamiehensä nimi ja yhteystiedot.

Äänioikeutettu voi olla jäsenenä vain yhdessä valitsijayhdistyksessä. Jos hän on jäsenenä kahdessa tai useammassa valitsijayhdistyksessä, kunnan keskusvaalilautakunnan on poistettava hänen nimensä kaikista perustamisasiakirjoista.

153 §

Puolueen ehdokashakemus

Puolueen ehdokashakemukseen on liitettävä:

1) ehdotus puolueen ehdokaslistaksi, jossa on mainittava siinä järjestyksessä kuin ehdokkaat ehdokaslistojen yhdistelmässä asetetaan, kunkin ehdokkaan nimi ja arvo, ammatti tai toimi enintään kahta ilmaisua käyttäen; Etunimen rinnalla tai sen sijasta voidaan käyttää yleisesti tunnettua ehdokkaan puhuteluimeä tai etunimeä lyhennettynä; Ehdokaslistassa ei saa olla muita merkintöjä, paitsi jos ne ovat tarpeen ehdokkaan henkilöllisyyden täsmentämiseksi;

2) kunkin ehdokkaan allekirjoittama ja hänen henkilötunnuksellaan varustettu suostumus hänet asettaneen puolueen ehdokkaaksi ja suostumus ottaa vastaan valtuutetun toimii sekä vakuutus, ettei hän ole samoissa vaaleissa suostunut toisen puolueen eikä valitsijayhdistyksen ehdokkaaksi;

3) puolueen nimen kirjoittamiseen oikeutettujen antama ilmoitus siitä, että yhdistys, jonka puolesta puolueen vaaliasiamies esiintyy, edustaa puolueen henkilöjäseniä kunnassa; ja

4) puoluetta edustavan yhdistyksen antama ilmoitus puolueen vaaliasiamiehen ja hänen varamiehensä nimestä, *henkilötunnuksesta* ja

yhdistyksen puolueen vaaliasiamiehelle ja hänen varamiehelleen antama valtakirja.

Puolueen vaaliasiamiehen on päivättävä ja allekirjoitettava ehdokashakemus ja vakuutettava siinä, että ehdokkaat ovat vaalikelpoisia.

yhteystiedoista sekä yhdistyksen puolueen vaaliasiamiehelle ja hänen varamiehelleen antama valtakirja.

Puolueen vaaliasiamiehen on päivättävä ja allekirjoitettava ehdokashakemus ja vakuutettava siinä, että ehdokkaat ovat vaalikelpoisia.

155 §

Valitsijayhdistyksen ehdokashakemus

Valitsijayhdistyksen ehdokashakemukseen on liitettävä:

1) ehdotus valitsijayhdistyksen ehdokaslistaksi, jossa ehdokkaasta on 153 §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitetut tiedot;

2) ehdokkaan allekirjoittama ja hänen henkilötunnuksellaan varustettu suostumus hänet asettaneen valitsijayhdistyksen ehdokkaaksi ja suostumus ottaa vastaan valtuutetun toimien sekä vakuutus, ettei hän ole samoissa vaaleissa suostunut toisen valitsijayhdistyksen eikä puolueen ehdokkaaksi; ja

3) valitsijayhdistyksen perustamisasiakirja.

Valitsijayhdistyksen vaaliasiamiehen on päivättävä ja allekirjoitettava ehdokashakemus ja vakuutettava siinä, että ehdokas on vaalikelpoinen ja että valitsijayhdistyksen jäsenet ovat itse allekirjoittaneet perustamisasiakirjan.

170 §

Vaaliasiamiehet

Kullakin ehdokkaita asettavalla puolueella ja ehdokkaan asettavalla valitsijayhdistyksellä tulee olla vaaliasiamies ja jokaisella vaaliasiamiehellä varamies. Lisäksi yhteislistan muodostaneitten valitsijayhdistysten on valtuutettava jonkin valitsijayhdistyksen vaaliasiamies toimimaan yhteislistan vaaliasiamiehenä ja toinen hänen varamiehenään.

Puolueen tai yhteislistan vaaliasiamies ei saa olla toisen puolueen tai yhteislistan vaaliasiamiehenä. Valitsijayhdistyksen vaaliasiamies ei saa olla puolueen vaaliasiamiehenä eikä muun yhteislistan vaaliasiamiehenä.

155 §

Valitsijayhdistyksen ehdokashakemus

Valitsijayhdistyksen ehdokashakemukseen on liitettävä:

1) ehdotus valitsijayhdistyksen ehdokaslistaksi, jossa ehdokkaasta on 153 §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitetut tiedot;

2) ehdokkaan allekirjoittama ja hänen henkilötunnuksellaan varustettu suostumus hänet asettaneen valitsijayhdistyksen ehdokkaaksi ja suostumus ottaa vastaan valtuutetun toimien sekä vakuutus, ettei hän ole samoissa vaaleissa suostunut toisen valitsijayhdistyksen eikä puolueen ehdokkaaksi; ja

3) valitsijayhdistyksen perustamisasiakirja.

Valitsijayhdistyksen vaaliasiamiehen on päivättävä ja allekirjoitettava ehdokashakemus, *merkittävä siihen henkilötunnuksensa sekä* vakuutettava siinä, että ehdokas on vaalikelpoinen ja että valitsijayhdistyksen jäsenet ovat itse allekirjoittaneet perustamisasiakirjan.

170 §

Vaaliasiamiehet

Kullakin ehdokkaita asettavalla puolueella ja ehdokkaan asettavalla valitsijayhdistyksellä tulee olla vaaliasiamies ja jokaisella vaaliasiamiehellä varamies. Lisäksi yhteislistan muodostaneitten valitsijayhdistysten on valtuutettava jonkin valitsijayhdistyksen vaaliasiamies toimimaan yhteislistan vaaliasiamiehenä ja toinen hänen varamiehenään.

Puolueen tai yhteislistan vaaliasiamies ei saa olla toisen puolueen tai yhteislistan vaaliasiamiehenä. Valitsijayhdistyksen vaaliasiamies ei saa olla puolueen vaaliasiamiehenä eikä muun yhteislistan vaaliasiamiehenä.

kuin mihin hänen valitsijayhdistyksensä kuuluu eikä toisen valitsijayhdistyksen vaaliasiamiehenä. Puolueen tai valitsijayhdistyksen vaaliasiamies ei saa olla vaalipiirilautakunnan eikä kunnan keskusvaalilautakunnan jäsenenä tai varajäsenenä.

Vaaliasiamiehen puolesta saa tässä laissa tarkoitettun hakemuksen, ilmoituksen tai oikeuden tehdä hänen kirjallisesti valtuuttamansa henkilö. Mitä tässä laissa säädetään puolueen, yhteislistan ja valitsijayhdistyksen vaaliasiamiehestä, on soveltuvin osin voimassa hänen varamiehestään.

Puolueen on viimeistään 48. päivänä ennen vaalipäivää ilmoitettava Helsingin vaalipiirilautakunnalle puolueen vaaliasiamiehen ja hänen varamiehensä nimi ja yhteystiedot.

172 §

Puolueen ehdokashakemus

Puolueen ehdokashakemukseen on liitettävä:

1) ehdotus puolueen ehdokaslistaksi, jossa on mainittava siinä järjestyksessä kuin ehdokkaat ehdokaslistojen yhdistelmässä asetetaan, kunkin ehdokkaan nimi ja arvo, ammatti tai toimi enintään kahta ilmaisua käyttäen sekä kotikunta; Etunimen rinnalla tai sen sijasta voidaan käyttää yleisesti tunnettua ehdokkaan puhuttelunimeä tai etunimeä lyhennettynä; Ehdokaslistassa ei saa olla muita merkintöjä, paitsi jos ne ovat tarpeen ehdokkaan henkilöllisyyden täsmentämiseksi;

2) kunkin ehdokkaan allekirjoittama ja hänen henkilötunnuksellaan varustettu suostumus hänet asettaneen puolueen ehdokkaaksi ja suostumus ottaa vastaan Euroopan parlamentin jäsenen toimi sekä vakuutus, ettei hän ole samoissa vaaleissa suostunut toisen puolueen eikä valitsijayhdistyksen ehdokkaaksi;

3) kunkin ehdokkaaksi asetetun Euroopan unionin muun jäsenvaltion kansalaisen antama vakuutus, ettei hän ole suostunut ehdokkaaksi samoissa vaaleissa muussa Euroopan unionin jäsenvaltiossa, sekä ilmoitus siitä, mikä on hänen asuinpaikkansa Suomessa, minkä Euroopan unionin jäsenvaltion kansalainen hän on ja missä vaalipiirissä tai kun-

kuin mihin hänen valitsijayhdistyksensä kuuluu eikä toisen valitsijayhdistyksen vaaliasiamiehenä. Puolueen tai valitsijayhdistyksen vaaliasiamies ei saa olla vaalipiirilautakunnan eikä kunnan keskusvaalilautakunnan jäsenenä tai varajäsenenä.

Vaaliasiamiehen puolesta saa tässä laissa tarkoitettun hakemuksen, ilmoituksen tai oikeuden tehdä hänen kirjallisesti valtuuttamansa henkilö. Mitä tässä laissa säädetään puolueen, yhteislistan ja valitsijayhdistyksen vaaliasiamiehestä, on soveltuvin osin voimassa hänen varamiehestään.

Puolueen on viimeistään 48. päivänä ennen vaalipäivää ilmoitettava Helsingin vaalipiirilautakunnalle puolueen vaaliasiamiehen ja hänen varamiehensä nimi, *henkilötunnus* ja yhteystiedot.

172 §

Puolueen ehdokashakemus

Puolueen ehdokashakemukseen on liitettävä:

1) ehdotus puolueen ehdokaslistaksi, jossa on mainittava siinä järjestyksessä kuin ehdokkaat ehdokaslistojen yhdistelmässä asetetaan, kunkin ehdokkaan nimi ja arvo, ammatti tai toimi enintään kahta ilmaisua käyttäen sekä kotikunta; Etunimen rinnalla tai sen sijasta voidaan käyttää yleisesti tunnettua ehdokkaan puhuttelunimeä tai etunimeä lyhennettynä; Ehdokaslistassa ei saa olla muita merkintöjä, paitsi jos ne ovat tarpeen ehdokkaan henkilöllisyyden täsmentämiseksi;

2) kunkin ehdokkaan allekirjoittama ja hänen henkilötunnuksellaan varustettu suostumus hänet asettaneen puolueen ehdokkaaksi ja suostumus ottaa vastaan Euroopan parlamentin jäsenen toimi sekä vakuutus, ettei hän ole samoissa vaaleissa suostunut toisen puolueen eikä valitsijayhdistyksen ehdokkaaksi;

3) kunkin ehdokkaaksi asetetun Euroopan unionin muun jäsenvaltion kansalaisen antama vakuutus, ettei hän ole suostunut ehdokkaaksi samoissa vaaleissa muussa Euroopan unionin jäsenvaltiossa *eikä menettänyt vaalikelpoisuuttaan europarlamenttivaaleissa kotivaltiossaan sekä ilmoitus siitä, minkä jäsenvaltion kansalainen hän on, missä vaali-*

nassa hänet viimeksi on kotivaltiossaan otettu europarlamenttivaalien vaaliluetteloon; ja

piirissä tai kunnassa hänet viimeksi on kotivaltiossaan otettu europarlamenttivaalien vaaliluetteloon ja mikä oli hänen viimeinen osoitteensa kotivaltiossaan.

4) jokaisesta ehdokkaaksi asetetusta 3 kohdassa tarkoitettusta Euroopan unionin muun jäsenvaltion kansalaisesta kotivaltion viranomaisen antama todistus, josta ilmenee, että ehdokkaaksi asetettu ei ole menettänyt kotivaltiossaan vaalikelpoisuutta europarlamenttivaaleissa tai että tällainen vaalikelpoisuuden menettäminen ei ole asianomaisen viranomaisen tiedossa.

Puolueen vaaliasiamiehen on päivättävä ja allekirjoitettava ehdokashakemus ja vakuutettava siinä, että ehdokkaat ovat vaalikelpoisia.

Puolueen vaaliasiamiehen on päivättävä ja allekirjoitettava ehdokashakemus ja vakuutettava siinä, että ehdokkaat ovat vaalikelpoisia.

174 §

Valitsijayhdistyksen ehdokashakemus

Valitsijayhdistyksen ehdokashakemukseen on liitettävä:

1) ehdotus valitsijayhdistyksen ehdokaslistaksi, jossa ehdokkaasta on 172 §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettut tiedot;

2) ehdokkaan allekirjoittama ja hänen henkilötunnuksellaan varustettu suostumus hänet asettaneen valitsijayhdistyksen ehdokkaaksi ja suostumus ottaa vastaan Euroopan parlamentin jäsenen toimi sekä vakuutus, ettei hän ole samoissa vaaleissa suostunut puolueen ehdokkaaksi;

3) ehdokkaaksi asetetun Euroopan unionin muun jäsenvaltion kansalaisen antama vakuutus, ettei hän ole suostunut ehdokkaaksi samoissa vaaleissa muussa Euroopan unionin jäsenvaltiossa, sekä ilmoitus siitä, mikä on hänen asuinpaikkansa Suomessa, minkä Euroopan unionin jäsenvaltion kansalainen hän on ja missä vaalipiirissä tai kunnassa hänet viimeksi on kotivaltiossaan otettu europarlamenttivaalien vaaliluetteloon; ja

4) ehdokkaaksi asetetusta 3 kohdassa tarkoitettusta Euroopan unionin muun jäsenvaltion kansalaisesta kotivaltion viranomaisen antama todistus, josta ilmenee, että ehdokkaaksi asetettu ei ole menettänyt kotivaltios-

174 §

Valitsijayhdistyksen ehdokashakemus

Valitsijayhdistyksen ehdokashakemukseen on liitettävä:

1) ehdotus valitsijayhdistyksen ehdokaslistaksi, jossa ehdokkaasta on 172 §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettut tiedot;

2) ehdokkaan allekirjoittama ja hänen henkilötunnuksellaan varustettu suostumus hänet asettaneen valitsijayhdistyksen ehdokkaaksi ja suostumus ottaa vastaan Euroopan parlamentin jäsenen toimi sekä vakuutus, ettei hän ole samoissa vaaleissa suostunut puolueen ehdokkaaksi;

3) ehdokkaaksi asetetun Euroopan unionin muun jäsenvaltion kansalaisen antama vakuutus, ettei hän ole suostunut ehdokkaaksi samoissa vaaleissa muussa Euroopan unionin jäsenvaltiossa eikä menettänyt vaalikelpoisuuttaan europarlamenttivaaleissa kotivaltiossaan sekä ilmoitus siitä, minkä jäsenvaltion kansalainen hän on, missä vaalipiirissä tai kunnassa hänet viimeksi on kotivaltiossaan otettu europarlamenttivaalien vaaliluetteloon ja mikä oli hänen viimeinen osoitteensa kotivaltiossaan;

saan vaalikelpoisuutta europarlamenttivaaleissa tai että tällainen vaalikelpoisuuden menettäminen ei ole asianomaisen viranomaisen tiedossa; sekä

5) valitsijayhdistyksen perustamisasiakirja. Valitsijayhdistyksen vaaliasiamiehen on päivättävä ja allekirjoitettava ehdokashakemus ja vakuutettava siinä, että ehdokas on vaalikelpoinen ja että valitsijayhdistyksen jäsenet ovat itse allekirjoittaneet perustamisasiakirjan.

4) valitsijayhdistyksen perustamisasiakirja. Valitsijayhdistyksen vaaliasiamiehen on päivättävä ja allekirjoitettava ehdokashakemus, merkittävä siihen henkilötunnuksensa sekä vakuutettava siinä, että ehdokas on vaalikelpoinen ja että valitsijayhdistyksen jäsenet ovat itse allekirjoittaneet perustamisasiakirjan.

177 §

Ehdokkaina olevista Euroopan unionin muun jäsenvaltion kansalaisista ilmoittaminen

Helsingin vaalipiirilautakunnan on viipymättä ehdokaslistojen yhdistelmien laatimisen jälkeen ilmoitettava Väestörekisterikeskukselle kaikki ehdokaslistojen yhdistelmään otetut Euroopan unionin muun jäsenvaltion kansalaiset. Väestörekisterikeskuksen on viipymättä lähetettävä tieto ehdokaslistojen yhdistelmään ottamisesta kunkin tällaisen ehdokkaan kotivaltion asianomaiselle viranomaiselle.

177 §

Euroopan unionin muun jäsenvaltion kansalaisen vaalikelpoisuuden tarkistaminen

Helsingin vaalipiirilautakunnan on viipymättä ilmoitettava Väestörekisterikeskukselle Euroopan unionin muun jäsenvaltion kansalaisista koskevasta ehdokashakemuksesta. Väestörekisterikeskuksen on viipymättä lähetettävä vaalikelpoisuuden tarkistamista varten tarpeelliset tiedot hakemuksesta tällaisen ehdokkaan kotivaltion asianomaiselle viranomaiselle.

184 §

Vaaliasiamiesten ja vaalitarkkailijoiden läsnäolo-oikeus

Vaalilautakunnan, kunnan keskusvaalilautakunnan ja vaalipiirilautakunnan kokouksissa, jotka pidetään ehdokkaiden numeroiden määrittämistä, äänestyslippujen järjestämistä tai laskemista taikka vaalien tuloksen määrittämistä varten, puolueiden ja yhteislistojen sekä yhteislistaan kuulumattomien valitsijayhdistysten vaaliasiamiehillä taikka heidän kutakin vaaliviranomaista varten erikseen kirjallisesti valtuuttamallaan henkilöillä on oikeus olla läsnä. Sama oikeus on vaaleja tarkkailijalla oikeusministeriötä edustavalla taikka sen valtuuttamalla henkilöillä.

184 §

Vaaliasiamiesten ja vaalitarkkailijoiden läsnäolo-oikeus

Vaalilautakunnan, kunnan keskusvaalilautakunnan ja vaalipiirilautakunnan kokouksissa, jotka pidetään ehdokkaiden numeroiden määrittämistä, äänestyslippujen järjestämistä tai laskemista taikka vaalien tuloksen määrittämistä varten, puolueiden ja yhteislistojen sekä yhteislistaan kuulumattomien valitsijayhdistysten vaaliasiamiehillä taikka heidän kutakin vaaliviranomaista varten erikseen kirjallisesti valtuuttamallaan henkilöillä on oikeus olla läsnä.

Oikeusministeriö voi valtuuttaa kotimaisen tai ulkomaisen vaalitarkkailijan koko maan alueelle ja kunnan keskusvaalilautakunta

kunnan alueelle. Vaalitarkkailijalla on oikeus olla läsnä silloin kun tässä laissa tarkoitettu vaaliviranomainen suorittaa tehtäviään.

187 §

Otteen tai jäljennöksen antaminen

Jos tässä laissa tarkoitettusta asiakirjasta annetaan ote tai jäljennös muulle kuin sille, jota asiakirja koskee, taikka tässä laissa tarkoitettuja tai siitä johtuvia tehtäviä hoitavalle viranomaiselle, siitä on jätettävä henkilötunnuksen yksilönumero ja tarkistusmerkki pois. Tietojen massaluvutuksesta säädetään erikseen.

187 §

Otteen tai jäljennöksen antaminen

Jos tässä laissa tarkoitettusta asiakirjasta annetaan ote tai jäljennös muulle kuin sille, jota asiakirja koskee, taikka tässä laissa tarkoitettuja tai siitä johtuvia tehtäviä hoitavalle viranomaiselle, siitä on jätettävä *henkilötunnus* pois. Tietojen massaluvutuksesta säädetään erikseen.

189 §

Vaalipäivän ja määräpäivän siirtyminen

Jos vaalipäivä sattuu uudenvuodenaatoksi tai -päiväksi, loppiaiseksi, vapunaatoksi tai -päiväksi, helluntaipäiväksi, itsenäisyyspäiväksi, jouluaatoksi tai ensimmäiseksi tai toiseksi joulupäiväksi, vaalipäivän äänestys järjestetään seuraavana sunnuntaina. Jos vaalipäivä sattuu pääsiäispäiväksi tai pääsiäispäivän jälkeiseksi sunnuntaiksi, vaalipäivän äänestys järjestetään pääsiäispäivää edeltävänä sunnuntaina.

Jos määräpäivä, joka on säädetty tai määrätty muuta kuin vaalipäivän äänestystä, ennakkoäänestyksen aloittamista tai lopettamista, vaaleja toimittamatta valittavien valtuutettujen valituksi julistamista tai vaalien tuloksen vahvistamista varten, sattuu pyhäpäiväksi tai arkilauantaiksi taikka juhannus- tai jouluaatoksi, pidetään seuraava arkipäivää määräpäivänä. Oikeusministeriöllä on tarvittaessa oikeus siirtää tällainen määräpäivä lähinnä soveliaaksi päiväksi, jos vaalit on valituksen johdosta määrätty uusittaviksi tai jos on määrätty toimitettaviksi uudet eduskuntavaalit tai valtuutettujen täydennysvaalit taikka jos presidentinvaali on määrätty aloitettavaksi uudelleen tai valtuutettujen vaalit toimitettaviksi

189 §

Vaalipäivän ja määräpäivän siirtyminen

Jos vaalipäivä sattuu uudenvuodenaatoksi tai -päiväksi, loppiaiseksi, vapunaatoksi tai -päiväksi, helluntaipäiväksi, itsenäisyyspäiväksi, jouluaatoksi tai ensimmäiseksi tai toiseksi joulupäiväksi, vaalipäivän äänestys järjestetään seuraavana sunnuntaina. Jos vaalipäivä sattuu pääsiäispäiväksi tai pääsiäispäivän jälkeiseksi sunnuntaiksi, vaalipäivän äänestys järjestetään pääsiäispäivää edeltävänä sunnuntaina. *Europarlamenttivaalien vaalipäivän määräytymiseen sovelletaan kuitenkin, mitä 160 §:n 2 momentissa säädetään.*

Jos määräpäivä, joka on säädetty tai määrätty muuta kuin vaalipäivän äänestystä, ennakkoäänestyksen aloittamista tai lopettamista, vaaleja toimittamatta valittavien valtuutettujen valituksi julistamista tai vaalien tuloksen vahvistamista varten, sattuu pyhäpäiväksi tai arkilauantaiksi taikka juhannus- tai jouluaatoksi, pidetään seuraava arkipäivää määräpäivänä. Oikeusministeriöllä on tarvittaessa oikeus siirtää tällainen määräpäivä lähinnä soveliaaksi päiväksi, jos vaalit on valituksen johdosta määrätty uusittaviksi tai jos on määrätty toimitettaviksi uudet eduskuntavaalit tai valtuutettujen täydennysvaalit taikka jos presidentinvaali on määrätty aloitettavaksi uudelleen tai valtuutettujen vaalit toimitettaviksi

36
Voimassa oleva laki

HE 27/2013 vp
Ehdotus

uutena aikana. _____

si uutena aikana. _____